ԺԱ. ՏԱՐԻ 3075 ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 30 ԱՀԵԿԱՆ 4386 7 ՄԱՅԻՍ 1894 14 ԶԻԼ ԳԱՏԷ 1311 ՇԱԲԱԹ

20 ՓԱՐԱ.
ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ Է ԻՑԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Կ. Պոլիս

درعليه‌ده غلطه‌ده آره‌ولك غزته‌سى اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK
Galata, CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
Քաղաքական եւ Ազգային

20 ՓԱՐԱ.
ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար	Տարեկան	դահեկան արծաթ	150
» »	Վեցամսեայ	»	75
» »	Եռամսեայ	»	40
Օտար երկիրներ	Տարեկան	Ֆրանք	56
»	Վեցամսեայ	»	28
Ընտիր թուղթի վրայ [illegible]	Տարեկան	Օսմ. Ոսկի	2
Գաւառաց բաժանորդ [illegible]		Ղրուշ	50

Խմբագրութեան ղրկուած [illegible] այլ գրութիւն [illegible]

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

ՌԸՆԱՆ
ԵՒ ԻՐ ԸՆԴԴԻՄԱԽՕՍՆԵՐԸ

Ֆրանսերէն հին հանդէս մը թղթատած միջոցիս, հանդիպեցայ յօդուածի մը, որ կը պարունակէ Ռընանի Վ--ք Յ-----ի առթիւ եղած հրատարակութեանց մէկ ցանկն, հանդերձ համառօտ ծանօթութիւններով։ Յօդուածագրին նպատակն է լոկ գրաքննական անկողմնակալ տեսութիւն մը հրատարակել, և ո՛չ թէ իմաստասիրական կամ բարոյագիտական քննադատութիւն մը։

Հետաքրքրական է տեսնել թէ ինչ մեծ յուզում յառաջ բերած է այդ գիրքը, երբ առաջին անգամ երեւցաւ հրապարակին վրայ։ Բայց այս յուզումը՝ թէեւ բուռն, այլ չէր երկարատեւ. հազիւ տարի մը միայն կը տեւէ։ Այդ կարճ միջոցին սակայն 214 զանազան գրութիւններ կը գտնենք հրատարակուած նոյն գրքին վրայ. քառասունը՝ լրագրական յօդուածներ, վաթսունը՝ տետրակներ և քանի՝ ըստ բաւականին ստուար գրքեր։

Այս բազմաթիւ գրութիւններէն առաւելն միայն տասն հրատարակուած էին ի պաշտպանութիւն Ռընանի, բոլոր մնացեալք կը քննադատէին, կը հերքէին, կը դատապարտէին գիրքը անխնայ։

Թէ որքան հասարակութիւնը կը հետաքրքրուէր սոյն վիճաբանութեամբ, յայտնի էր այս հրատարակութեանց արագ սպառումէն։ Մէկ տարուան միջոցին Վ--ք Յ-----ն իր երկոտասաներորդ տպագրութեան հասած էր։ Իսկ փոքրաթիւ կուսակցաց երկուքն երկրորդ տպագրութեան արժանացած էին, մէկը նոյն իսկ երրորդ տպագրութեան։ Իսկ բազմաթիւ ընդդիմախօսաց մէջ կը գտնենք տասը հեղինակներ, որք երկրորդ տպագրութիւն մ՚ունեցած են, չորս՝ եօթներորդ տպագրութիւն, ուրիշ մը իններորդ տպագրութիւն, այլք տասներորդ, չորեքտասաներորդ և մին մինչեւ քսանեւութներորդ տպագրութեան հասած են։

Այս ընդդիմախօսաց գլուխը կը գտնենք Ֆրանսայի արքեպիսկոպոսներն ու եպիսկոպոսները։ Բայց բոլոր իրենց գրութիւններէն, յորդորականներէն, հովուական թուղթերէն, ճառերէն միայն երկուքն են որ մէկ անգամէ աւելի տպագրուած են։ Մին տետրակ մ՚է, երրորդ տպագրութիւն, զոր գրած է Գեր. Փավի՛ Ալճերիոյ եպիսկոպոսը. և միւսը՝ գիրք մը, երկոտասաներորդ տպագրութիւն, զոր յօրինած է Գեր. Սեկիւր։

Ալճերիոյ եպիսկոպոսը կը խօսի և ո՛չ թէ գրէ. կը խօսի իբր եպիսկոպոս առ իւր թեմականս, և իբր ատենախօս առ համայն ֆրանսացիս։ Հաստատապէս համոզուած է թէ ոչինչ կրնայ խախտել Քրիստոնէական հաւատոյ հիմերն և աւելի գթութեան արժանի կը համարի զՊ. Ռընան քան թէ բարկութեան։ Կը ջանայ ցոյց տալ թէ որքան թերի, սխալ և գիտական արժանիքէ բոլորովին զուրկ են անոր խորհուրդները։

Գեր. Սեկիւրի գիրքն արդարեւ մեծագոյն արժանիք մ՚ունի իբր ճշմարտապէս իմաստասիրական և աստուածաբանական գործ մը։ Ցոյժ յստակ և զօրաւոր փաստերով ցոյց կուտայ թէ որքան անհիմն են Ռընանի պարզած տեսութիւնները։

Կաթոլիկ եկեղեցւոյ այս երկու գլխաւոր պաշտօնէից կը յաջորդեն երկու աշխարհականք՝ Պ. Լասէռ և Լուասօ ծածկանուամբ մէկը՝ պարզ կօշկակար մը, որք իրենց յաջողութիւնը կը պարտին գլխաւորաբար իրենց սուր երգիծաբանութեան։

Պ. Լասէռի տետրակը քսանեւութերորդ տպագրութեան հասաւ մէկ տարուան մէջ։ Կը հեգնէ զՌընան անդադար նշաւակելով անոր հակասութիւնն, իր անհաւատարիմ կոչումները, խաբուսիկ կապակցութիւններն, այլանդակ մեկնութիւնները, իր կարծեցեալ սէրն առ Յուդա՝ իր դիւցազնը, իր ներքին ատելութիւնն առ Յովհաննէս, իր տգիտութիւնն, ևն։

Կօշկակար հեղինակը կը պնդէ թէ Ռընանի գործը «ծաղրելի վէպ մ՚է», թէ այդպիսի գրքի մը դէմ լրջօրէն խօսիլը չափազանց կարեւորութիւն տալ է; թէ զայն սուլելն իսկ չափազանց պատիւ մ՚է ևն։ Ապա կ՚անցնի քննել իւրաքանչիւր գլուխն այդ գործին և ի վեր հանել անոնց այլանդակութիւնները։

Այս երկու կարգի ընդդիմախօսներէն վերջ յիշենք գիտական քննադատներէն ոմանք, թէ եկեղեցական և թէ աշխարհական, որք ամենէն աւելի նշանաւոր հանդիսացած են։

Առաջին տեղը կը վերաբերի հոս Ֆռաբէլ Աբբային, ուսուցիչ սրբազան պերճախօսութեան ի Սորպօն և հռչակաւոր հեղինակ քրիստոնէական բազմաթիւ գործոց նախնական դարուց վրայ։ Պ. Ֆռաբէլ քաջ ծանօթ է Գերմանիոյ և Անգլիոյ աստուածաբանական գրականութեան, և առաջին զգացումն որ խորապէս կը յուզէ զինքն, այս է թէ Ռընանի գիրքն անպատուութիւն մ՚է իր ազգին։ «Երբ Շթրաուս փորձեց ապացուցանել քրիստոնէութիւնն, հրատարակեց գիտական գործ մը, զոր կ՚արժէր հերքել։ Թշնամինք մը պիտի ըլլար իր հայրենակցաց, եթէ կամենալով նոցա հաւատքին վրայ յարձակիլ՝ համարձակէր ներկայանալ վէպ մը ի ձեռին։ Բայց ճիշդ այսպէս վարուած է Պ. Ռընան։ Ֆրանսացւոց համար գրելով՝ անտարակոյս այնպէս կարծած է թէ իւր ընթերցողաց մտաւորական մակարդակը վէպի մը բարձրութենէն աւելի չէ։ Այս արհամարհանքը Ֆրանսայի հասարակութեան մտաւորական կարողութեան մասին կը վիրաւորէ զիս խորապէս. Թերեւս գերման կամ անգլիացի քննադատք պիտի փութային այս գրքէն դատել մեր երկրին մտաւորական վիճակն» և այլն։

Եթէ Ֆռաբէլ նշանաւոր աստուածաբան մ՚էր, Պ. Կռաթրի, Օռաթօռեանց քարոզիչը, ճարտար իմաստասէր մ՚էր։ Խստիւ կը քննադատէ Ռընանի մեծամեծ որ ենթադրութեանց և հակասական կարծեաց վրայ հիմնուած է առանց գիտական վիճաբանութեան։

Ամենէն կատարեալ քննադատն եղաւ սակայն Նէլթէ Աբբան, որ քայլ առ քայլ կը հետեւի Ռընանի և մատնանիշ կ՚ընէ անոր հակասութիւններն, իր վէպին հոգեբանական անկարելիութիւններն, իր աղբերաց անվաւերականութիւնը։

Ի բաց թողլով այլ ու նուազ եկեղեցական հեղինակներ, յիշենք այժմ մի քանի աշխարհական անուններ։

Նախ յիշենք զՊ. Ուալօն, անուանի հեղինակն և անդամ Կաճառին, որ ցաւօք կը գործածէ իւր գրիչն եղբայրակցի մը դէմ. Պ. Պ. Քառօ, Հէլօ, Բօշէն, Հէռվէ Ռէն ևն. որոց կարծիքները նոյն իսկ քանի մը բառերով չպիտի ձեռնարկեմ յայտնել հոս։

Այս կաթոլիկ հեղինակներէն զատ ունինք նաև երկայն ցանկ մը բողոքական ընդդիմախօսաց, որոց մէջ ամենէն կարեւորն է թերեւս Պ. տը Փռէսանսէ ծանօթ գրագէտն։ Իր գործն ամենէն ընդարձակն է. ամենէն աւելի լուրջն և ամենէն աւելի պաղարեամբ և խղճամիտ ուսումնասիրութեամբ պատրաստուած։ Կրնանք ըսել թէ ինքն է որ կը փակէ սոյն աղմկալից վիճաբանութիւնը։

Այսչափն իսկ բաւական է ցոյց տալու թէ Ռընանի Վ--ք Յ-----ն ինչ ընդունելութիւն գտած է նոյն իսկ իր հայրենակցաց կողմանէ։

Մինչ մէկ կողմանէ ո՛չ ոք կ՚ուզէ ժխտել թէ Ռընան իբր գրագէտ, իբր հմուտ հեղինակ իւր մասնաճիւղին մէջ ունի իր յատուկ արժանիքն ու հրապոյրն, ո՛չ ոք նաեւ պարտի չյանձնել նորա համբաւէն և իբր պատգամ ընդունիլ ամէն ինչ որ իւր գրչէն բղխած է։ Կը տեսնենք թէ նոյն իսկ իր հայրենակիցներէն իրմէ ո՛չ նուազ և ոմանք անշուշտ իրմէ աւելի տաղանդաւոր ու հմուտ անձանց բանակ մը կը զինի իրեն դէմ և կը հարուածէ զինքը չարաչար։

ԱԲՐ. Տ. ՅԱԿՈԲԵԱՆ

“ՄԻՆԵՈՆ„Ի ՀԵՂԻՆԱԿԸ

Երէկ ծանուցինք Ամպրուազ Թոմայի «Մինեոն»ին հազարերորդ ներկայացումը։ Այս առթիւ բարիզեան խմբագիր մը տեսակցելով՝ ծանօթ երգահանին հետ, հետեւեալ կերպով կ՚արտայայտէ իր տպաւորութիւնը։

Վարպետը որուն համար Փարիզ փառաւորում մը կը պատրաստէ, անչափ [illegible] զիս ընդունելու մեծ պատիւն ըրաւ։ Յաղթանակի մը մօտ զոր ամենէն մեծ արուեստագէտները միշտ չեն վայելեր, հետաքրքիր էի ուսումնասիրելու հոգեկան վիճակն այս ականաւոր ծերունիին և իր բերնէն իմանալու տպաւորութիւններ և յիշատակներ։

Այն միջոցին էր ուր Քոնսէռվաթուառի մէջ դասարաններուն խառնաձայնութիւնը մոլեգին է. պատուհաններուն ետին, ամեն յարկերը, ամեն անկիւնները, աջ, ձախ, վերը, վարը, կը լսուին ձայներուն թրթռումը և փչական նուագարաններուն ճանչիւնը։ Սրինգները կուլան, ջութակները կը տառամեն, գալարափողները կը դարգաշեն, աւագափողերները կը պոռպռան, դաշնակները թրթռումներ կ՚արձակեն և, ռռնացող նուագարաններու այս հանդէսին մէջ պաուկիթոնները, թեմպանները, բոլոր կոկորդները կ՚արձակեն իրենց սուր խազերը կամ իրենց մեծածաւալ հնչիւնները։ Ներդաշնակութեան տեղատարափ, ձայներու փոթորիկ, անկարգ երաժշտութեան ուրական։ Այսպէս ամեն օր, կէս օրէն մինչեւ ժամը երեք, հմուտ բրօֆէսորներ սանիկներ ու ապագայի քաջ երաժիշտներ կը վարժեցունեն։

Երաժշտութեան բոլոր դեւերուն յատկացուած այս տան մէջն է որ 1871 յուլիս 9էն ի վեր Ամպրուազ Թոմա հաստատած է իր բնակութիւնը։ Բակին խորը, ձախակողմը, Պեւմէնս փողոցին մօտ, անձուկ սանդուխ մը կը տանի դէպի իր տնօրէնի սենեակները։ Կը ճանչնամ շատ քաղքենիներ կամ մեծահարուստ նկարիչներ որք քիչ մը անշուք պիտի համարէին պերճանքն այս բնակարանին։ Բայց Մինեօնի հեղինակը, որ իր բովանդակ կեանքին մէջ համեստ եղաւ, բաւական պարզապէս կը գտնէ այն շրջանակն ուր դրած է զինք իր բարձր պաշտօնը։ Վարպետներու մէկ քանի նկարներ պատերուն վրայ, կենդանագիրներ, պատկերներ, և, դաշնակին վրայ, աշակերտներու կամ ակնածու ազանչացողներու լուսանկարներ, արքայիկ բարեկամներու յիշատակներ, մեծագին պսակներ ուր կ՚արտայայտուի երախտագիտութեան մեծարանքը. այսչափը կը բաւէ վարպետին որպէս զի իր աչքեր հանգչին սիրելի առարկաներու վրայ, որպէս զի իր մտածում ոգեւորէ արդէն հեռաւոր տարիներ։

Մինչ, մօտակայ խառնաձայնութեան մեղմացած աղմուկին մէջ, մանրամասնաբար կը քննեմ այս սրահն ուր կարծես կը ծածանի նշխարներու բոյր մը, Ամպրուազ Թոմա ներս կը մտնէ. գլուխը բարձր, կապոյտ վճիտ աչքը սպիտակ մօրուքի մը վրայ, ուղղաբերձ հասակը զոր կը ծածկէ լայն ռըտէնկոդ մը, գեղեցիկ ծերունին քովս կուգայ ձեռքը կարկառած, ժպտաշուրթն։ Ութսուն տարիները չեն ծանրանար իր ուսերուն վրայ։ Եթէ խորշոմներն իրենց ծալքերը դրած չըլլային այդ լայն ճակտին վրայ, իր ուժերուն լիագոյն փթթումին մէջ՝ հասուն մարդու մը երեւոյթը պիտի ունենար մանաւանդ։ Վարպետը, որ արդէն գուշակած էր այցելութեանս նպատակը, կը խօսի մօտենալով որ չպիտի կրնայ իմ բաղձանքս գոհացունել։

«Ի՞նչ կուզէք որ ըսեմ ձեզ, պարոն, եւ ինչո՞ւ այսպէս կը շանգրգռիք մարդու մը զոր լաւագոյն էք մոռնալ։»

«Օ՛հ, կը գոչէ, մօտենալով ինծի համար պատրաստուած պատիւներուն վրայ։ Ջղային ծերունի մըն եմ, ես զոր կը սոսկացնեն մեծ յաջողութիւնները և որ կը տառապէ՝ զանոնք չզգացած իսկ։ Մինեօնի հազարերորդին յաջորդ օրը՝ մարդերուն էն երջանիկը պիտի ըլլամ ես. այսօր հիւանդ կը տեսնէք զիս ինծի վերապահուած երանութենէս։»

Բայց այս բառերը, այնպիսի ձայնով մը արտասանուած ուր զգածեալ անկեղծութիւն մը կայ, չեն վհատեցուներ զիս։ [illegible] ունիմ մարդ մը որ չուզեր բան մը ըսել և որ քիչ ետքը, հեշտալի խօսակցութեան մը մէջ, սրտաբաց պիտի պատմէ ինծի իր կեանքն՝ համակ արուեստին նուիրուած։ Վասն զի, թերեւս հասարակութիւնը չի գիտեր, Ամպրուազ Թոմա կատարեալ խօսակցող մըն է, իր տեսակցութիւնը մոգիչ է, որ իր խօսքերուն մէջ կը ցանցնէ իմաստասէրի բառեր և սրաբանութիւններ։

Եւ հիմակ նստած ենք այս սրահին մէջ, ուր սովորաբար տեղի կ՚ունենան տեսակցութիւնները։ Վարպետը, որ իմ ներկայութենէս յուզուած է, իր կեանքը կը պատմէ ինծի.

—Տասնըեօթը տարեկանիս էր. աշակերտ կը մտնէի այս Քոնսէռվաթուառ որուն տնօրէնը պիտի ըլլէր զիս Ժիւլ Սիմոն բարեկամս, քառասուներեք տարի ետքը. տասնըինը տարեկանիս կը ստանայի դաշնակի առաջին մրցանակս. քսան տարեկանիս՝ ներդաշնակութեան մրցանակը, տարի մը ետքը մրցման մէջ կը շահէի նուագայօրինութեան մեծ մրցանակը։ Եւ բոլոր այս դափնիներով է որ Հռոմի ճամբան կը բռնէի, համոզուած թէ Իտալիոյ կապոյտ երկինքը պիտի զարգացունէր եւ հասունցնէր իմ մտաւոր տաղանդս։

«Բայց շատ չքչեց նշմարեցի թէ վկայականները ամեն ինչ չեն սկսնակ արուեստագէտի մը համար, եւ թէ հարկ է մաքառիլ կեանքի հազար ու մէկ խոչընդոտներուն դէմ։ Քանի մը տարիներ անցունելէ ետք հոն, ուսումնասիրելով մեծ վարպետներն եւ ապրելով երաժշտութեան և լոյսի այդ երկրին հաճոյքներուն մէջ, Փարիզ դարձայ՝ բազմաթիւ ծրագիրներով գլուխս լեցուն։ 1837 օգոստոսին, —այն ատեն քսանըեօթ տարու էի,— փոքր նուագախաղով մը (Տուպլ Էշէլ) սկսայ Օբէռա-Քոմիքի մէջ. փորձած էի այս գործին մէջ դնել քիչ մը խոլական շնորհ եւ կայտառութիւն, եւ հասարակութիւնը շնորհակալ եղաւ։ Յետոյ փորձեցի ծիծաղ եւ զգայնութիւն ներշնչել Քայիտով, բանաստեղծական ու առասպելական մեղմանուշ ձայնութիւն՝ Սոնժ տ՚ըն Նիւի տ՚Էթէով եւ բախտս ժպտեցաւ այս սկզբնաւորութիւններուն։

«Յետոյ [illegible] բախտը կարծես լքեց զիս պահ մը։ «Մինեօն»ն՝ Յառաջիկայ նոյեմբեր 17ին քսանըութը տարի պիտի ըլլայ անոր առաջին ներկայացումէն ի վեր։ Այն ատեն ո՞վ միտքէն կ՚անցունէր որ այս օպերան այսքան երկար ասպարէզ պիտի ունենար։ Բոլոր նուագախաղերուս մէջ ամենէն դիւրինը [illegible] գրուած է. և հազիւ երկու ամսուան մէջ, երբեմն յՄրժանթէօյլ, երբեմն ի Փարիզ։ Հիմակ հազարերորդ անգամն է ահա որ կը ներկայացուի Օբէռա-Քոմիքի մէջ. և չեմ կարծեր որ արեւին տակ շատ երկիր գտնուի ուր գոնէ մէկ անգամ երգուած չըլլայ իմ փոքրիկ գնչուհիիս երգը։»

Այս միջոցին, Ամպրուազ Թոմայի ակնարկին մէջ տեսայ հպարտութեան նշոյլ պէս բան մը. յետոյ, աչքին քով, արցունք մը եկաւ փթթիլ։ Ես ալ հաճոյալի ու սրտաշարժ գտայ այդ արցունքն ու այդ անպարծութիւնը։

Այդքան պարզութիւն և միամտութիւն կը քաջալերէին իմ անխորհրդապահութիւնս, խնդիրք մը ուղղեցի վարպետին որ այնքան ընտանօրէն կը պատմէր ինծի իր կեանքը։ Լրագրին համար խնդրեցի որ ժողովրդական մեղեդիներէն քանի մը տող գրէ իր ձեռքով։

Եւ առանց աղաչել տալու, դաշնակին անկեան վրայ, ու սահեցնելով ծերունին իր գրիչը, յստակ գիրովը գրեց՝

Սիրելի Պարոն,

Բարեհաճեցար խնդրել ինձ «Մինեոն»ի ինքնագիր մէկ հատուածը։ Շնորհակալ ըլլալով ձեզ այս սիրալիր բաղձանքին համար, կը ղրկեմ ձեզ մէկ քանի չափերն այն մեղեդիին որ ժողովրդական եղաւ շնորհիւ Կէօթէի ստեղծած բանաստեղծական խօսքերուն եւ պաշտելի տիպարին։

25 ապրիլ 94 ԱՄՊՐՈՒԱԶ ԹՈՄԱ.

Եւ այս նամակին կը կցէ Մինեօնի նուագատետրէն փոքրիկ հատուած մը, ինքնագիր, ծանօթ երգէն.

Կը ճանչես այն երկիրն ուր կը ծաղկի նարընջենին...

Յետոյ հարցուցի վարպետին, որ բանի իր քովը նստեցուցած էր զիս, մէկ քանի մանրամասնութիւններ իր աշխատելու սովորութեանցը վրայ։

—Ժամանակ եղաւ, պատասխանեց, երբ երիտասարդ էի, ուր կը սիրէի աշխատիլ երիկունն ու գիշերուան մէկ մասը։ Այն ատեն ներշնչումն աւելի առատ կը բխէր և գրեթէ երբեք չէի պառկեր առանց գրած ըլլալու էջ մը որմէ կատարելապէս գոհ չըլլայի։ Ժամանակ անցնելէ ետք հարկ եղաւ որ փոխեմ սովորութիւններս։ Տարիքին հետ պարտաւորեցայ աւելի բանաւոր ըլլալ. և իմ վերջին գործերս առտուն գրուած են։

«Յօրինելու համար շատ քիչ դաշնակ կը գործածեմ. պտոյտի ատեն կամ տանս մէջ երբ գաղափար մը անցնի միտքէս, կը թողում զայն որ ուղեղիս մէջ երգէ ինչպէս թռչուն մը իր վանդակին մէջ. յետոյ, եթէ աղէկ է, կը պահեմ. եթէ յղացումը չարժեր կը թողում որ թռչի երթայ։ Եւ այսպէս, քիչ քիչ, թուղթի վրայ գրուելէ առաջ, մեղանուագներուն էջերը կը բեւեռուին յիշողութեանս մէջ, և երբ դաշնակի վրայ ածեմ զանոնք, արդէն երկար ատենէ ի վեր երգուած յարդարուած կ՚ըլլան միտքիս մէջ։

«Բայց այսօր շատ ծեր ըլլալով չեմ կրնար աշխատիլ և նոր հեղինակութիւններ տալ թատրոնին։ Այսուհետեւ իմ միակ ուրախութիւնս է ապրիլ այս տան մէջ, տեսնել հոն մատաղ տաղանդներու մեծնալը և արուեստագիտական գեղեցիկ յոյսեր սածել։ Ա՛հ, պարոն, հաւատացէք, ֆրանսական երաժշտութիւնը միշտ կենդանի է և նորաբողբոջ. իմ ծեր բարեկամս Կունօն ոչ եւս է, ես ալ պիտի երթամ, բայց արդէն ուրիշներ եկած են որոնց գործերը պատիւ կը բերեն հայրենիքին. Մասնէ, Սէն-Սաէն, Ռէյէր, Պալատիլ, Բրիւօ, Կոտառ, բոլոր այս երիտասարդ վարպետները որք կը ծափահարուին մեր բեմերուն վրայ, որոց կոնցերտներն Քոնսէռվաթուառի մէջ, փառաւոր ապացոյց մըն են ֆրանսական արուեստին կենդանութեանը։ Եւ մեր երկիրը՝ այս մասին ինչպէս ուրիշ շատ մը բաներու մասին, նախանձելու բան մը չունի իր դրացիներէն։

«Կ՚ըսէի ձեզ թէ ծեր եմ և թէ ուժերս կը սպառին։ Լա՛ւ ուրեմն, ոչ, պարոն, թերեւս ճիշդ չէ այս, Անցեալ ամսուան պէս երբեք երիտասարդ զգացած չունիմ ինքզինքս, երբ Բարիզ Ֆալսթաֆի հեղինակին ըրաւ այն ջերմագին ընդունելութիւնը։ Վերտի՛։ Բայց գիտէք որ եղբօր պէս կը սիրեմ այս մեծ երաժիշտը։ Կէս դար մը կայ որ զիրար կը ճանչնանք. միասին մտանք ասպարէզ, և իր մեծ յաղթանակները ժամանակակից են իմ համեստ յաջողութիւններուս։ Օբէռայի մէջ Տօն-Քառլօսի առաջին ներկայացումէն, այսինքն քսանըեօթը տարիէ ի վեր, մեր բարեկամութիւնը եղած է սիրալիր մտերմութիւն մը զոր մահը միայն պիտի վերջացունէ...»

Եւ վարպետը կը խօսէր միշտ զեղումով մը որ կը ժայթքէր իր եռանդուն սիրտէն, պերճախօսութեամբ մը որ կը շողշողեցունէր իր դէմքը։ Ուզեցի որ խօսակցութիւնը կեդրոնացունեմ իր վրայ, իր այնքան ազնիւ, փառաւոր աշխատութեամբ առլի կեանքին վրայ։ Եւ ինք, համեստ, աւելի կը սիրէր խօսիլ ուրիշներուն, բարեկամներուն վրայ, անոնց որ իրմէ ետքը եկած են առանց զինքը մոռնալու։

ԹԵՐԹՕՆ «ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի (229)

ԺԻՒԼ ԼԵՐՄԻՆԱ

ԲԱՐԻԶԻ ԳԱՅԼԵՐԸ

ՄԱՍՆ ԵՐՐՈՐԴ

ԶԱՐԸ

Բայց միայն անտառը կը տարածուէր իրենց առջեւ։ Եւ պատրանքի, զայրոյթի մրմունջ մը կը խուսափէր իրենց շուրթերէն։ Վասնզի արդէն այնքան տառապած էին որ ա՛լ նորէն տանջուելու զօրութիւնը չէին զգար... Եթէ այս վերջին յոյսը վրիպէր, [illegible], յուսաբեկ մահն էր՝ այդ ամայի վայրերուն մէջ որոցմէ անցնելու ա՛լ ուժ չպիտի ունենային...

Եւ երբ մակոյկները իրարու կը մօտենային, ամենքն աչքերնին Պիսքաուի վրայ կը յառէին։

Ինք վերստացած էր իր անզգուելիութիւնը։ Կը գուշակէր ատելութեան և զայրոյթի զգացումները որք կը զգային այդ կուրծքերուն տակ. գիտէր թէ յուսախաբութիւն մը՝ ըմբոստութեան նշան մըն էր, զոր գուցէ չի կրնար զսպել։

Նաւակները ափին զարկին...

Առաջ Պիսքաու ցատքեց ծովեզր։ Եկգիւբէր իր ետեւէն էր։

—Խարսխեցէք մակոյկները, գոչեց Պիսքաու. ցամաք ելէք։

Եւ վայրկեան մը ետքը, իր շուրջը խմբուած էին Փարիզի Գայլերուն վերջին բեկորները, ուշաթափ, անձկոտ։

Պիսքաու լեցունել տուաւ զէնքերը։ Յետոյ Եկգիւբէրին դառնալով.

—Յառա՛ջ, ըսաւ անոր։

Դիտանը, այնքան պաղարիւնութեամբ որքան իր աշխատութեան խուցին մէջ, քննեց կողմնացոյցը, արեւին բարձրութիւնը առաւ, յետոյ յամրաքայլ մտաւ անտառին մէջ...

Բայց առաջին քայլէն իսկ հարկ եղաւ կացինին դիմել. ճամբայ չկար։ Բուսականութիւնը պատուար կը ձեւացունէր, և ձեռքերն անզօր էին բանալու համար պարաններու պէս իրարու հիւսուած ճիւղերը։

Շատ չանցած բախումը միայն լսուեցաւ գործիներուն որք կը կտրէին, կը ջարդէին, անտառը ճեղքելով։

—Հիւսիս, միշտ դէպի հիւսիս, կը կրկնէր Եկգիւբէր։

Հիմակ ենթակայ էր տեսակ մը գրգռման որ իր ամբողջ էութիւնը կը համակէր։ Դիտանի բնազդով, կը հասկնար թէ կը թափանցէր այն խորախորհուրդ երկիրներէն մէկը որոց վրայ կը սաւառնի հնդկական առասպելաբանութիւնը։ Եւ կը թուէր իրեն թէ ամեն կողմերէ անտառին ձայները կ՚անիծէին սրբապիղծները։

Կերթային յոգնաբեկ, քրտնաթաթաւ.

Պիսքաու նորէն գտած էր իր կորովը, եւ իր թրթռուն ձայնէն՝ աշխատողները կը կրկնապատկէին իրենց եռանդը։

Արեւը կ՚իջնար հորիզոնին վրայ. և հազիւ մղոն մը անցած էին, պարտաւորեցան կենալ։ Ուժերնին կը սպառէին. կազդուրուելու ժամն հասած էր։

Մակոյկներէն բերուած պաշարները բաժնուեցան։ Յետոյ, սաստիկ տաքութեան տակ, աւազակները քնացան. միայն Պիսքաու եւ Եկգիւբէր կը հսկէին։

Եկգիւբէր, անհամբեր, միս մինակ առաջացաւ։

Յանկարծ Պիսքաու աղաղակ մը լսեց, ուրախութեան աղաղակ, յաղթութեան աղաղակ։

Պիսքաու վազեց։

Եկգիւբէր ոտքի վրայ էր, բազկատարած։

Դիմացը, քարէ պատուանդանին վրայ կը կանգնէր, անյողդողդ արձան մը, որուն կերպարանքը կը սաւերարկուէր մութ կանանչին թանձր վարագոյրին վրայ։

—Տեսէ՛ք, գոչեց Եկգիւբէր, հոս է ճամբուն առաջին նշանը։

Ծռելով գետինը կը շոշափէր ձեռքերովը և սալաքար մը կ՚երեւար, յետոյ ուրիշ մը։

Մարմարապատ ճամբուն մը բեկորներն էին։

—Ոտքի՛ ելէք, գոչեց Պիսքաու, օ՛ն, աշխատեցէ՛ք։

Վասն զի ինքն ալ միտքէն անցուցած էր, և ստուգութեան առաջին տարրերը իր ուղեղը կը լեցունէին անճառ գոհունակութեամբ մը։

Այդ հսկան, անծանօթին առաջնորդը, կը հրամայէր իրեն առաջ երթալ։ Իրա՛ւ էր ուրեմն. առաջադրուած նպատակը երազ մը չէր...

Յառա՛ջ, յառա՛ջ։ Գայլերն իսկ մասնակից էին երկու մարդոց խանդին։ Դիտանները, կացինները նորէն ճամբայ կը բանային... և ամեն մէկ քայլին, նոր բաներ երեւան կ՚ելլային զուարթ աղաղակներով։ երբեմն սիւն մը իր հիման վրայ գամուած, որ հրաշքով կեցած կերեւար հաւասարակշիռ, երբեմն աշտարակի կենդանի մը քարակերտ, տերեւներու սաւերին տակ փռելով իր հրէշային զանգուածը, երբեմն պատի առանձնաւոր կտոր մը [illegible] մը պէս կեցած։

Եւ մինչ Պիսքաու և Եկգիւբէր մտահոգ, սքանչանքով յափշտակուած, կը քալէին մունջ և գրեթէ ակնածու այս մեծակերտ փլատակներուն հանդէպ, աւազակները կը խնդային ու կը պոռային, ճամբան ապտակելով հնդիկ չաստուածները, բիրտ երկաթով մը կոտրելով արձաններն ու փիղերը, հեգնելով այդ անհետացած սրբութիւնը՝ տգիտութեան կոշտութեամբ ու ժպիրհ ապուշութեամբ։

Քանդակները կը ջախջախուէին անոնց հարուածներուն տակ, և այդ զանգուածներէն զորս դարերն յարգած էին, կը նախատուէին այդ թշուառական թափթփուկները քաղաքակրթութեան մը որ վանդած էր զիրենք։

Օրը կը լմննար և այս մարդերը դեռ չէին կանգ առած. իրենք ալ Եկգիւբէրին պէս կը գուշակէին թէ անսահման այդ հորիզոնէն անդին յանկարծ բան մը երեւան պիտի գար մեծ, վսեմ, անչափելի։

Հիմակ նորէն հաւատքի եկած էին։ Կը հաւատային Պիսքաուին, վասն զի կը հաւատային գանձին։

Արդէն ոմանք խորտակուած արձաններէն բրցուցած էին պղնձի բարակ թերթեր, ճեղքերու մէջ մնացած հետքեր զորս ոսկի կարծած էին...

Այդ վայրագ աւազակներուն միտքին մէջ յիշատակ մը կար՝ արեւելեան երազներէն...

Եւ յանկարծ, վերջալոյսին, մինչ կարմիր արեւը հրագոյն երկաթի մը պէս հորիզոնին վրայ կ՚իջնէր, տերեւներուն վրայ արձակելով իր փայլը չքեղ եւ ահարկու միանգամայն, աղաղակ մը թնդաց օդին մէջ...

Բոլոր այդ մարդիկը մնացին անշարժ, սարսռամ, ապշահար։

Վասն զի յանկարծ վերջին պատուարն անհետացած էր, վասն զի անտառը յանձնած էր իր գաղտնիքը... [illegible] էին զայն...

Եւ հիմակ, իրենց առջեւ, տարտամ լոյսին մէջ, որ տակաւին տաք էր, դիւական զարդի մը պէս կ՚երեւէր վեհատեսիլ մեհեանն Անկորի...

Սարսուռ մը, պաշարուած այն սոսկումովը զոր [illegible] կը զգային իրենց չաստուածութիւններուն մերձեցումէն...

Փարիզի Գայլերը խոնարհեցան [illegible] հսկային առջեւ, չաստուածի մը նման հանգարտ, հսկայակերտ կուռքի մը հանգոյն վեհատեսիլ։

Նպատակին հասած էին...

ԻԱ

ԳԵՐԱԳՈՅՆ ԺԱՄԸ

Աւասիկ տեսածնին...

Քառակուսի քարերով ընդարձակ [illegible] մը կը տարածուէր։

Ծայրը, թանձրացող ստուերներուն մէջ, մեծակառոյց սանդուխ մը կը բարձրանար յոխորտաբար, պերճափառ անդաստակ մը առաջնորդելով...

Կը տեսնէին երկար սրահ մը որուն վրայ կ՚երեւային սիւներ զոր մահացող արեւը կը կարմրցունէր։

Վիթխարի զանգուած որուն հետ չէին կրնար բաղդատուիլ ոչ մէկ շէնքը մեծածաւալ Փարիզի։

Եւ այդ շէնքերուն վրայ երեք հսկայակերտ աշտարակներ, աստիճան առ աստիճան, երկինքին վրայ մակագրուած, ուր կ՚երեւային զօրեղ ու պերճաշուք...

Անոնց շուրջը՝ հարուստ բուսականութիւնը, որ հիմակ չքեղ շրջանակ մը կը ձեւացունէր այդ փառաւորութեան...

Աւազակները, սքանչացած, երկիւղ կը զգային միանգամայն...

[illegible] խճուղիին երկայնութեամբ, վանդակաբարներուն քով կծկուած, ուրուատեսիլ վիշապներ կը ցցէին իրենց քարէ գլուխները, որոց՝ մարմրող լոյսին ցոլքերը առասպելական կեանք մը կուտային։

(Շարունակելի)

Կ. ՊՈԼԻՍ, 7/19 ՄԱՅԻՍ, 1894

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

ԱՉԱԶՈՒՐԿՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

Արեւելեան մարդասիրութիւնն արկածելոց եւ կարօտելոց համար շատ տեսակ բարեգործական հաստատութիւններ հիմնած է. բայց, որչափ կը յիշենք, աչազուրկներն ընկերութեան օգտակար ընծայելու համար բան մը չէ խորհած անցեալին մէջ, ո՛չ ալ նոյն ուշադրութեամբ բան մ'ըրած է յետոյ։

Հիւանդանոցներու, աղքատանոցներու, որբանոցներու մէջ կոյրեր պատսպարուած են թշուառութեան դէմ, անօթութենէ մեռնելու, կամ աւելի ծանր արկածներու ենթարկուելու վտանգին դէմ։ Բայց անոնց մտքի կարողութեանց եւ միւս առողջ զգայարանքներէն կանոնաւորապէս օգուտ քաղելու համար ձեռնարկ մը չէ եղած։

Կայսերական հոգածութեան կը պարտինք խուլ-համրերու վարժարան մը, ուր խեղճերը կարող ըլլան արտաքին սառերը կարդալու եւ նոյն լեզուաւ արրադան մասնաւորները վերծանելու եւ գիր գրելու, որով թէ հոգեւորապէս կը մխիթարուին եւ թէ նշաններու օգնութեամբ իրարու միտքն հասկնալու կը վարժուին։ Ասկէ սկզբնաւորութիւն մ'է լոկ. զի ընդարձակ երկրի մը ամէն ազգէ եւ կրօնէ խուլ-համրերուն չի բաւեր, բայց կրնայ երբեւ նմոյշ ծառայել։

Գիտենք թէ քաղաքակիրթ աշխարհն այսօր մեծ բաներ կ'ընէ ո՛չ միայն խուլ-համրերուն այլ եւ կոյրերուն համար։ Շատ օգտակար հաստատութիւններ ընդօրինակած ենք Եւրոպայիններէն, եւ յօժարաւ կուրաց Եւրոպիոյ եւ Ամերիկայի մէջ հիմնուած հաստատութիւններ եւս ուշադրութեան արժանի են։ Հոն այսօր վերցած է այն հին գաղափարը թէ կոյր մը չի կրնար օգտակար անդամ ըլլալ ընկերութեան։ Ի ծնէ կոյր, կամ արդեանց մէջ կուրցած մէկը, կարող է կարդալ եւ գրել սորվիլ, ուրիշի միտքն հասկնալ եւ իր միտքն հասկցնել, ուսման եւ գիտութեան հմտանալ, արհեստի վարժուիլ, իր ապրուստն հանել, եւ ուրիշներուն ալ օգնել որ իրենց կեանքը պայծառ յաջողութեամբ վարեն։

Մեք աչազուրկ Նէգիրեան Պատուելի մ'ունինք, որ թէեւ ի մանկութեան աչաց լոյսը կորսուած, կրցեր է հայերէն գրաբար եւ ֆրանսերէն սորվիլ, ֆրանսերէնէ ի հայ թարգմանութիւններ ըրեր եւ հրատարակեր է, ձայնագէտ է եւ ջութակահար։ Այս մարդը իր տարօրինակ համբերութեան եւ ուշիմութեան կը պարտի ինչ որ գիտէ եւ կրնայ։ Բայց չունինք կանոնաւոր դպրոց մը որով գէթ այն կոյրերը որք կը յօժարին՝ կարող ըլլան բան մը սորվիլ եւ բան մ'ընել՝ թշուառ եւ անօգուտ մարդիկ չըլլալու համար։

Համազգային Անգլիական ծրագրին մէջ կայ որ կոյրերն հոն ընդունուին ո՛չ միայն պատսպարուելու եւ կերակրուելու համար, այլ եւ այն տեսակ արհեստներ բանելու համար որոց ընդունակութիւն կրնան ունենալ։ Օրինակի համար, Եւրոպայի մէջ չուան եւ խոզանակ (ֆըռչա) շինել կուրաց գործն է որոշակի, եւ կան ուրիշ գործեր ուր իրենց սուր միտքէն, ճարպիկ ձեռքէն ու գիտցած մասերէն օգուտ կը քաղուի։ Փորձուած է որ աչաց տեսութենէ զուրկ անձինք աւելի զգայուն կ'ըլլան եւ աւելի խորախմաստ միտք կ'ունենան։ Աստից մինչեւ Միլտոն երգելու, որ, ինչպէս գիտէք, իր կուրութեան միջոցին տուն տալով շարադրեց իր անմահ գործը (Դրախտ կորուսեալ) մինչեւ այսօր եւ Ներկային մէջ հանապազ փորձուած ճշմարտութիւն է թէ այս մէկ զգայարանքէ զուրկ անձերու քով սովորաբար միւս զգայարանքներ, կամ գէթ անոնցմէ մի քանին, տարապայման զարգացած կրնան ըլլալ։

Թուրքիոյ մէջ Աստուածաշնչի թարգմանութեան ու հրատարակման պարապող միսիոնարաց ամենէն գիտունն Տքթ. Ռիկսի որդին Պ. Չարլզ Ռիկս իբր 35 տարեկան երիտասարդ մ'է, որոյ մանկութեան միջոցին, գիշերօթիկ կրթարանի մ'ընթացքը նոր աւարտող իր չափահաս քոյր տան մէջ կարմրախտէ բռնուելով կը մեռնի։ Բաւական Չարլզ կը վարակի, բայց միայն աչաց տեսութիւնը վրայ կուտայ։ Հայրը քրիստոնէական համբերութեամբ հետամուտ կ'ըլլայ սովրելու թէ ինչպէս կարելի է կոյր տղայ մը կրթել եւ մարդ ընել։ Քիչ քիչ ամէն բան կը սովրեցնէ, մինչեւ որ պատանին կարող կ'ըլլայ Ռոպէրդ Քոլէճի ընթացքին հետեւելու, եւ մասնաւորապէս ուսուցութեան (մաթեմաթիք) ճիւղին սէր կապելով, կ'ըլլայ քաջ ուսուցիչ մը չափական գիտութեան, զորս տարիներէ ի վեր կ'աւանդէ Այնթապի ամերիկեան Քոլէճին մէջ, մի եւ նոյն ժամանակ չորրորդ աշխատ մը հետ կարգուելով, եւ լաւ ընտանիք մը կազմելով։

Այս աչազուրկ բայց ճարտարամիտ եւ բարեսիրտ երիտասարդ գաղափարն յղացած է կուրաց համար վարժարան մը բանալու Կ. Պոլսոյ մէջ։ Անոնց կ'ուզէ թէ ուսմունք սովրեցնել եւ թէ արհեստ։ Իւր խորհուրդն է համգամանութիւն մ'ընել Եւրոպայի եւ Ամերիկայի մէջ, եւ հաշուած է թէ 2,000 ոսկւոյ դրամագլխով կրնայ սկզբնաւորուիլ մ'ընել 10—15 ձրիավարժ աշակերտով, միեւնոյն ժամանակ թոշակաւոր աշակերտներ ընդունելով։ Եթէ 10,000 ոսկի կարենայ հաւաքել, կը յուսայ պատշաճապէս ընդարձակ ծրագրով մը վրայ հիմնել կէս մը կրթական, կէս մ'ալ բարեգործական ու քրիստոնէական հաստատութիւն մը։

Չենք գիտեր թէ Պ. Չարլզ Ռիկսի խորհուրդն երբեք իրականութիւն պիտի գտնէ՞։ Բայց կը փափաքինք որ յաջողի։ Նոյն տեսակ ձեռնարկներու համար նմոյշ մը, խրախոյս մը կրնայ ըլլալ մեր երկրին մէջ։ Նոյն իսկ բարեկեցիկ դասուն մէջ կրնան գտնուիլ աչազուրկ տղայք զորս իմացական եւ ընկերական նուազ անհանդուրժելի վիճակի մը բերել ուզող ծնողք այժմ միջոց չունին բան մ'ընելու։ Իրաւ է որ այսպիսի տղայք իրենց ապրուստին համար աշխատելու կարօտ չեն։ Բայց իրենց համար ո՛րչափ ձանձրալի պիտի ըլլայ կեանք մը ուր մտքի վայելքներէն զուրկ պիտի մնան, ուր ո՛ եւ է օգտակար կամ հաճելի զբաղում պիտի չկրնան ունենալ։ Ազգային տղոց համար այսպիսի հաստատութիւն մը կրկնապէս կարեւոր է։ Հիմակ առ առաւելն սիկարի թուղթ կամ լուցկի ծախելու ձեւոյն տակ մուրացկանութիւն ընող կոյր տղայք կրնան մէկ մէկ արհեստի տէր ըլլալ, որով եթէ բարեկեցիկ ալ չըլլան, գէթ ուրիշի կարօտ ըլլալու հարկէն զերծ մնան։

Մեր կոյրերուն արհեստ սորվեցնել։ Ո՛րչափ զարմանքով պիտի կարդան զայս անոնք որ միջոցներն ունենալով համերաշխ տակաւին կերպ մը չգտան մեր չէ թէ կոյր այլ աչքը բաց տղաքներուն արհեստ սորվեցնելու։ Այս ընծայքով, կը հաստատենք թէ աչազուրկ Ռիկս իր ծրագրին ի գործ դրած պիտի ըլլայ յօգուտ իր աչազուրկ վիճակակիցներուն, ու բարերարի ճշմարիտ անուն մը շինած պիտի ըլլայ իրեն համար, ու տակաւին մերայինք լռեցուցած պիտի չըլլան իրենց անվերջանալի միտումներն ու խորհրդակցութիւններն որպիսոց - արհեստանոցի վրայ։ Բ. Թ.

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԻՏԱԼԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ. —Մեր Հեռագրաց բաժնին մէջ արդէն ծանուցինք մէկ մասն այն յայտարարութեանց որով Պ. Քրիսփի յաջողած է վստահութեան նոր քուէ մը առնել Երեսփ. Ժողովէն, զինուորական ծախքերէն մեծ զեղչ մ'ընելու առաջարկը մերժել տալով։ Պ. Քրիսփիի հետեւեալ խօսքերն եւս կ'արժէ արձանագրել.

«Իտալիա ամէն Տէրութիւնք խաղաղութեան կը բաղձան, բայց ինչպէս բռնեցաւ Պելճիոյ Խորհրդարանին մէջ, անվտանգութիւնը լաւագոյն երաշխաւորութիւնն է Պետութեան արտաքին ապահովութեան եւ երկրին անկախութեան պաշտպանման։ Իտալեան կառավարութիւնը փափաքող է խնայողելու ամէն կարելի խնայողութիւնները զինուորական վարչութեան մէջ։ Բայց կը յայտարարէ թէ այժմեան տասն երկու զօրաբանակին բացարձակ պէտք կայ՝ իտալեան ժողովրդեան բամ կարի ընդարձակ հիման մը վրայ զինուորական կրթութիւն եւ վարժութիւն տալու համար. որովհետեւ զօրաբանակներու թուոյն համեմատական է ամէն տարի զինուոր գործածման վարժուող նոր զինուորներու թիւը։ Մնաց որ, մեր 12 զօրաբանակաց գոյութիւնը կամ պահպանումը բնաւ կապ չունի Երրեակ Նիզակակցութեան հետ։ Այս զօրաբանակները կազմուած էին եւ արդէն կային երբ դեռ գոյութիւն չունէր Երրեակ Նիզակակցութիւնը։ Պետութեան մը սպառազինումները պէտք է համապատասխան ըլլան իր պաշտպանութեան պէտքերուն։ Եթէ 1867ին Իտալիա պէտք եղածին պէս զինուած ըլլար, Նափոլէոն Գ. զօրաբանակ մը չէր կրնար ղրկել Հռոմ, Յաւերժական Քաղաքը պաշտպանելու համար Իտալիոյ միութիւնն ի գլուխ հանել ուզող Սարտենիոյ թագաւորութեան եւ Սավուայի Տան դէմ։ Իտալիոյ քաղաքական ամէն ձախողումներն իր զինուորական թերի կազմակերպութեան արդիւնք եղած են անցեալին մէջ։ (Անուա՛նք է, անուա՛նք։) Իտալիոյ քանի մը կողմերը դժկամակութիւնք կան տուրքերու եւ զինուորական ծախքերու մասին։ Բայց նոր երեւոյթ մը չէ այս։ Կը յիշեմ թէ (Իտալիոյ միութենէն առաջ) Բիէմոնդէի (Սարտենիոյ) Խորհրդարանին մէջ նոյնպիսի հակառակութիւն մը կար Քաւուրի ամբողջութեանց նկատմամբ։ Այն առեն ալ երեսփոխան Անճէլօ Պրոֆերիո բուռն ճառեր կ'արտասանէր զինուորական ծախքերուն դէմ, եւ Քավուր կը պատասխանէր թէ ինք դրամի խնդրէն շատ աւելի կարեւորութիւն տուած է միշտ ազգին ու Պետութեան պատուոյն եւ անկախութեան խնդրոյն։ Խորհրդարանն իրաւունք տուաւ անմահ պետական մարդուն։» (Ծափահարութիւն։)

Այս վիճաբանութեան արդիւնքն եղաւ ապացուցանել մի անգամ ընդ միշտ թէ Երեսփ. Ժողովոյն մէջ Պ. Քրիսփի իրեն հաւատարիմ հաստատ մեծամասնութիւն մ'ունի։

ՌՈՒՍԻԱՅ ամէն գլխաւոր քաղաքները կը պատրաստեն նուէրներ եւ հաւատարմական ուղերձներ Չարեւիչին առաջիկայ ամուսնութեան առթիւ։ Ուսեալ Ռուսերուն մէջ այս ամուսնութիւն համակրանօք կը դիտուի, ոչ միայն նշանուած օրիորդին ծանօթ բարեմասնութեանց պատճառաւ, այլ եւ որովհետեւ ընդհանուր համոզում կայ թէ Ռուսիոյ գահաժառանգին ամուսնութիւնը գերման իշխանուհւոյ մը հետ նոր ապահովութիւն մ'է խաղաղութեան համար։

ՎԻԼՀԷԼՄ ԿԱՅՍՐ մէկ-երկու շաբաթէն Փիլէ նաւ պիտի նստի եւ Հօլանտա երթալով պիտի այցելէ Հոլանտայի դեռատի թագուհւոյն եւ մայր-թագուհւոյն։

Ինչպէս կը յիշուի, լրագրաց մէջ խօսուած է Ն. Կ. Վեհափառութեան հեռանկատ մէկ դիտաւորութեան վրայ, որով Հօլանտայի ծաղկատի թագուհին իր առաջնեկ տղուն հետ նշանել կ'ուզէ եղեր։

ԼՈՐՏԵՐՈՒ ԺՈՂՈՎ. — Ազատական կուսակցութիւնը կը կազմակերպէ մեծ ժողով մը որ յունիս 3/15ին տեղի պիտի ունենայ ի Լիտս, քննելու Լորտերու Ժողովոյն խնդիրն, եւ որոշելու թէ ի՛նչ մեթոտով պիտի պահանջուի այն առաւ ժողովոյն բարենորոգումը։ Տէյլի Նիւզ կ'ըսէ թէ Ազատականք որոշ ծրագրով մը պիտի յանգին՝ բառնալու կամ հիմնապէս բարեփոխելու համար Լորտերու Ժողովը, որ միշտ արգելք եղած է Ազատականաց կողմէ Երեսփ. Ժողովոյն ընդունել տրուած օրինագծերուն գործադրման։

ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆ ԵՒ ԻՏԱԼԻԱ. —Իտալեան կառավարութիւնը պարսիկ կառավարութենէն խնդրեր է վերստին քննութեան ենթարկել առեւտրական պահանջքի դատ մը, որոյ վրայ հանգուցեալ Սըր Ուիլեըմ Հայսդ՝ անգլ. նախկին դեսպանն՝ իբրեւ իրաւարար երեք տարի առաջ վճիռ մը տուած էր, որ գործադրուած էր։ Պարսիկ կառավարութիւնը խնդիրը վերաբանալ չուզելով, Իտալիա որոշեր է իր դեսպանն ետ կանչել Թեհրանէ եւ Պարսկաստան գտնուող իտալեան հպատակաց շահերուն պաշտպանութիւնն յանձնել գերման դեսպանին։

—Թեհրանի պարսիկ լրագիրը կը ծանուցանէ թէ պարսկական ոսկեայ դրամոց Պաղտատի նահանգը ներմուծումն արգիլուած է։

ՀՆՏԱԽՏԸ վերսկսած է ճարակել Հարաւային Ռուսիոյ եօթն նահանգաց մէջ, ըստ պաշտօնական զեկուցման։

Պ. ՊՈՒՐԺԷ հոգեբան վիպասանն Ամերիկայէն անցեալ շաբաթ օր Փարիզ դարձաւ, եւ անմիջապէս քանի մը Ակադեմականներ խնդրեցին իրմէ որ ընտրելի ըլլայ մայիս 19/31ին կատարելի ակադեմական ընտրութեան։

ԳՈՐԾԱԿՑԱԿԱՆ Ընկերութեանց միջազգային տարեկան ժողովն այս երկուշաբթի բացուեցաւ Մանչեսթըրի քաղաքին մէջ։ Պատգամաւորք ըստ մեծի մասին Անգլիոյ գործակցական ընկերութիւնները կը ներկայացնեն։ Բայց շատ մը պատգամաւորներ ալ եկած են Ֆրանսայէ, Պելճիոյ եւ Գերմանիոյ նոյն տեսակ ընկերութեանց կողմէ։

ՍԸՐ ՃՕՆ ՀԻԳԸՐԴ, Գանձարանի քարտուղարը, պիտի յաջորդէ Պ. Մընտէլլայի, իբրեւ պետ առեւտրական պաշտօնարանի։ Պ. Մընտէլլա յայտարարեց որ եթէ կառավարութեան մէջ ուրիշ պաշտօն մ'ունենար, չէր հրաժարեր, որովհետեւ իր խիղճ բոլորովին հանգիստ է։ Բայց քանի որ առեւտրական պաշտօնարանին կը վերաբերի իրեն վերագրուած գործերը քննել, չուզեց պետ մնալ նոյն պաշտօնարանին, որպէս զի ստորադաս պաշտօնեայք իրենց պարտականութիւնները խղճի մտօք կատարելու արգելք բնաւ չունենան։ Ի մօտոյ պիտի այցելէ իր երեսփոխանական ընտրողներուն, եւ անոնց կողմէ իրեն յայտնուած վստահութեան նորոգումը պիտի խնդրէ, գիտնալով թէ բան մ'ըրած չէ այն վստահութեան անարժան ըլլալու համար։

ԱՆԳԼԻԱՑԻ ԱՆՈՒԱՆԻ ԳՐԱԳԷՏ Բրոֆ. Հէնրի Մորլի այս օրերս մեռաւ Ուայթ կղզւոյն մէջ, 73 տարեկան։ 1844էն մինչեւ 48 բժիշկ էր, յետոյ խմբագիր եղաւ. գրեց Household Words հանդէսն եւ տնօրէն եղաւ Examinerի։ Անգլիական լեզուն ու գրականութիւնը դասախօսեց Լոնտոնի համալսարանական կրթարանին մէջ։ Հեղինակ է անգլ. կարգ մը մատենագիրներու վրայ ընդարձակ ուսումնասիրութիւններու։ Գրած է անգլ. թատրոնի վրայ 1857էն 1866, նաեւ առաջնաբանական նիւթերու վրայ։ Ձեռնարկած էր մաս առ մաս հրատարակելու մեծ պատմութիւն մը անգլ. գրականութեան, զոր դժբախտաբար չէ կրցած աւարտել, զի իններորդ հատորին մէջ տակաւին վերջացուցած չէր Շէքսփիրի ժամանակը։

ՄԱՏԱԿԱՍՔԱՐ մէկէ աւելի պատճառաւ ուշադրութիւն կը գրաւէ Ֆրանսայի մէջ։ Քաղաքական դժուարութիւններէն զատ, ահա բնական արկածներու շարք մը։ Վերջերս ահաւոր մրրիկ մը տեղի ունեցաւ, եւ Մատակասքարի հիւսիս-արեւմտեան կողմը ֆրանսական գաղութը ծանր վնաս կրեց։ Տուներ փլան, նորաշէն նաւամատոյցը խորտակեցաւ, ապրանքներ աւերեցան։ Ֆրանսական գործակատարն յանուն ֆրանսայի գաղթականաց օգնութիւն կը խնդրէ մայր-հայրենիքէն։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՐԿԱԾ. — Նիքոլայեվէն կը ծանուցուի թէ այս կիրակի իրիկուն Վավարոֆքայի ծովափին քով անգլ. շոգենաւ մ'ընկղմած է։ Venice անգլ. շոգենաւն իր բեռին մեծ մասն առած կը կենար հոն, երբ Adelina Patti անգլ. շոգենաւն որ խարսխել կ'ուզէր՝ եկաւ անոր վրայ իյնալ, եւ ընկղմեց զայն։ Մարդու կորուստ չկայ, բայց շոգենաւն ու բեռը կորած են։

ՀԵՌԱԳԻՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ՓԱՐԻԶ, 17 Մայիս.— Երեսփ. Ժողովոյ մէջ, Պ. Ռէպէրդի հարցում թէ որո՛վ իրաւամբ պապական նուիրակն անանկ շրջաբերական մը ղրկեր է եպիսկոպոսներուն՝ Թաղային Խորհրդոց օրէնքին վրայ։ Պապին ներկայացուցիչն ի՛նչ իրաւունք ունի քաղաքականութիւն սովրեցնելու ֆրանսացի եպիսկոպոսներուն։ Պ. Քազիմիր Բէրիէ ըսաւ. «Կառավարութիւնը բողոքած է Նուիրակին այն շրջաբերականին դէմ, որոյ ո՛չ ձեւը կ'ընդունի ո՛չ իմաստը։ Նուիրակը պատասխանեց թէ շրջաբերականն իր հրամանին հակառակ ցրուուած է, եւ ցաւ յայտնեց անոր հրատարակման համար։ Ֆրանսայի կառավարութիւնն հրահանգ ղրկած է իր դեսպանին որ ըսէ Պապին թէ անկարելի է զիջում ընել մինչեւ որ կղերը բոլորովին չհնազանդի օրէնքին։» Երեսփոխան մը պահանջեց Նախարարութեան Թուլութիւնը։ Արմատական Պ. Բէլզան վիճաբանութիւնն ընդարձակել ուզեց, բայց մերժուեցաւ 197ի դէմ 307 քուէով։ Յետոյ Նախարարապետին ընդունած պարզ օրակարգը քուէարկուեցաւ 152ի դէմ 334 ձայնիւ։

ՊԵՐԼԻՆ, 17. —Հանքագործաց միջազգային Ժողովը 10ի դէմ 76 քուէով աշխատութեան օրական տեւողութիւնն որոշեց ութ ժամ։ Ի նպաստ քուէարկեցին 39 գերմանք, 30 անգլիացիք, 4 ֆրանսացիք, երեք պելճ. Ընդդէմ՝ 10 անգլիացիք։ Բայց մինչդեռ մեծամասնութիւնն 105,000 բանուոր կը ներկայացնէ, փոքրամասնութեան պատուիրակներն 120,000 բանուորի փոխանորդներն են։

ՓԵՇԹ. —Դատական նախարարն ըսաւ Երեսփ. Ժողովոյ մէջ թէ քաղաքային ամուսնութեան խնդրոյն վրայ իրաւախոհութիւն անկարելի է։ Եթէ պէտք տեսնուի, կառավարութիւնն իր կուսակիցներէն նոր անդամներ պիտի աւելցնէ Ատենից Ժողովոյն վրայ որպէս զի ծրագիրը քուէարկուի նոյն ժողովէն ալ։ Պէտք է որ Երեսփոխանութիւնն անգամ մ'եւս ոյժ տայ կառավարութեան։

ՊԵՐԼԻՆ. — Բրուսիոյ Խորհրդարանը մերժեց Տորդմունդի եւ Ռէնի միջեւ ջրանցքի մը շինութեան ծրագիրը։

ՀՌՈՄ. —Երեսփ. Ժողովն 76 ի դէմ 140 քուէով մերժեց զինուորական դատարանները զեղչելու առաջարկն, որուն դէմ խօսած էր Պ. Քրիսփի։

Սակարան

ՂԱԼԱԹԻԱ, 7 Մայիս

ԸՆԹԱՑԻԿ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐՔ

3 ամիս Լոնտոնի վրայ	ղրշ.	109 7/8
3 » Փարիզի	Ֆր.	22 95
Վիէննայի 8 օր	Ֆիոր.	11 37 1/2
Պերլինի չէք	մարք	18 52 1/2

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՔՈՆՍՈԼԻՏԷ

Երէկ երեկոյ փակ. [Միաց. Դ. Սէրի]	26 22
Բերայի մէջ »	— —
Առաւօտուն բացումը »	26 21 1/2
Կէսօրին	26 21 1/2
Թահվիլաթը Օսմանիէ, երէկ երեկոյ	— —
» » ժամ 5ին	— —

ԸՆԹԱՑԻԿ ԱՐԺԷԹՂԹՈՑ

Փոխառ. Միաց.	Ա Սէրի	60 50
»	Բ »	37 50
»	Գ »	28 10

ԲԱԺՆԵՏՈՄՍԻ

Սոսիէթէ Ժէնէրալ	Անգլ. Լիր.	— —
Քրէտի Ժէնէրալ	» »	7 20
Պանք տը Բօնդ.	» »	3 05
Օսմ. Հանք և վաճառ	» »	4 10
Ռէժի	Օսմ. Ոսկի	19 10
Թրամուէյ	» »	573
Օսմ. Ապահովագր. Ընկ	» »	310 62 1/2
Ռումէլիի երկաթուղի	Ֆր.	110 87
Բաժնեթուղթ Լոտարիայ		39

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

ՓԱՐԻԶ, 18 Մայիս

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	101 10
» » Նոր 3 1/2 %	107 25
Օսմանեան քոնսոլիտէ Սէրի Դ.	24 27
Օսմ. Մաքս. արժեթուղթ	511 87
Բրիօրիթէ Թիւրք [1890]	477 50
Օսմանեան Երկաթուղի	111 50
» Ռէժիի բաժնեթուղթ	439 68
Պանք Օթօման	640
Քրէտի Լիօնէ	742 50
Իտալական Ռանթ 5 %	78 20
Եգիպտական միացեալ	514 37
Չէք Լոնտոնի վրայ	25 190
Օսմանիէ (Օսմանեան քոնսոլիտէ)	442 50

ԼՈՆՏՈՆ, 18 Մայիս

Անգլ. քոնսոլիտէ	100 50
Օսմ. » Սէրի Դ.	24 06
» » » Ա.	61 57
» » » Բ.	— —
» » » Գ.	— —
Օսմ. փոխառութիւն 1871	102
Փոխառութիւն 1877 [Տէֆանս Լոն.]	102 25
Պանք Օթօման	15 50
Անատոլի երկաթուղի	14
Դասապայի երկաթուղի	17
Եգիպտական միացեալ [իւնիֆիյէ]	102
» առանձ. [բրիվիլէժիէ] 1890	— —
Տօմանիոյ [փոխառ. Ռօջիլտ]	105 50
Հելլենական 5 %	33
Փոխանակութիւն Փարիզի վրայ	25 36

ՎԻԷՆՆԱ, 18 Մայիս

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	125 50
» Փարիզի »	49 72
Օսմանեան Ռէժիի բաժնեթուղթ	218
» Երկաթուղի	63 70

ՊԵՐԼԻՆ, 18 Մայիս

Օսմանեան Երկաթուղի	103 90
Օսմ. Ռէժի	— —
Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	20 340
» Փարիզի »	80 85

ԹՈԼՍԹՈՅ ԳԻՏՑՈՂ ՄԸ

Արեւելքի ապրիլ 28ի թիւոյն մէջ երեւցած Գաղափարներ—ուրկէ յօդուածին մէջ Թոլսթոյի վերաբերմամբ ըսուած էր միայն թէ նա յայտարարած է որ «կրօնքն ու կատարեալ բարոյականն անբաժան են» և ոչ ուրիշ բան։

Որովհետեւ Թոլսթոյի այս յայտարարութիւնը շատ տարօրինակ թուեր է Թոլսթոյ քով գիտցող գրասէրի մը, որ փնտռտուքի եւ ենթադրութեանց մէջ ինկեր է թէ ո՛ւրկէ, ո՛ր մարդէ կամ ո՛ր բարեկամէ լսեր է այս. կիմացնենք իրեն թէ ո՛չ բարեկամէ եւ ո՛չ բշնամիէ առնուած է այն, այլ պարզապէս իրմէ՝ Թոլսթոյէն, որ Քօնթէմփորըրի Ռիվիւ Անգլիական հանդէսին այս տարուան մարտի թիւոյն մէջ պատասխանած է բարոյագիտական ընկերութեան մը սա հարցման թէ ի՛նչ զանազանութիւն կամ առնչութիւն կայ կրօնքի եւ բարոյականի մէջ։ Ահաւասիկ այդ պատասխանէն քաղուած Թոլսթոյի բառերը. «Առանց կրօնական հիման մը չկրնար գոյութիւն ունենալ ճշմարիտ, անպատրուակ բարոյական, ինչպէս առանց արմատի չի կրնար գոյութիւն ունենալ ճշմարիտ տունկ։ Եւ այսպէս կըսեմ թէ կրօնքը՝ մարդուս ըմբռնումն է անհուն տիեզերքի եւ անոր աղբիւրին հետ իր ունեցած առնչութեան։ Եւ բարոյականը կեանքի մշտակայ առաջնորդն է որ միայն այս առնչութենէն կը բղխի։» Գ. Գ.

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԼՈՒՐԵՐ

Կրօնական Ժողովոյ ատենապետ Գեր. Գրիգորիս արքեպիսկոպոս Յովհաննէսեան վաղը առաւօտ Մաքրիգիւղի Ս. Աստուածածնի եկեղեցւոյն մէջ քահանայ պիտի ձեռնադրէ տիրացու Լեւոն Տէր-Պետրոսեանը։

Թիֆլիզէն հետեւեալ լուրերը կը հաղորդեն.

Վանքի մայր եկեղեցւոյ վերաշինութեան խնդրի վերաբերմամբ Նոր-Դար լրագրում կարդում ենք հետեւեալը. «Այս խնդիրը առաջին անգամ արծարծել է հանգուցեալ Մակար կաթողիկոսը այն միջոցին, երբ Թիֆլիզի թեմի առաջնորդ էր։ Այժմ սրբազան Սուքիասեանը եռանդով ձեռնամուխ է եղել այդ գործին. 12 անձինքներից կազմուած մի յանձնաժողով պէտք է մանրամասն քննէ խնդիրը եւ իր եզրակացութիւնը ներկայացնէ թեմակալ առաջնորդին։ Ինչպէս լսել ենք, վերաշինութեան վրայ մտադրութիւն կայ մօտ 50,000 ռ. փող ծախսել։

—Թեմիս Ս. Առաջնորդը գնալով Ս. Կարապետ եկեղեցին՝ գտել է աննախանձելի դրութեան մէջ. եկեղեցու արեւմտեան կողմը գտնուած փայտեայ շինութիւնը պահանջել է վերցնել եւ պատուիրել է աւանել եկեղեցու 5 տարուայ հաշիւները, որոնք մինչեւ այժմ զննուած չեն, ինչպէս եւ շատ եկեղեցիների հաշիւներ։

Ս. Առաջնորդի հրամանով արդէն սկսուած է եկեղեցու ժամանակաւոր նորոգութիւնը։

—Հանգուցեալ բարեգործ Աւետիք Փիրալեանցի Ներսիսեան դպրոցին նուիրած կալուածքի աճուրդը տեղի ունեցաւ հոգաբարձութեան խորհրդարանում։ Կալուածքին այս անգամ 1800 ռուբլով աւելացաւ, դպրոցն այսուհետեւ այդ կալուածքից կստանայ տարեկան 14,200 ռուբլի։

—Տաղանդաւոր հայ երգչուհի Օր. Պապաեանը Թիֆլիզում մի նուագահանդէս տալէ նոր, ապրիլ 7ին ուղեւորուեցաւ Բագու, որտեղ դարձեալ բարեգործական նպատակով մի նուագահանդէս տալուց յետոյ գնալու է իր ծննդավայր քաղաքը Հաշտարխան։ Մայիսի կիսին մեր շնորհալի երգչուհին Հաշտարխանից ուղեւորուելու է Փարիզ, ուր կը պարապէ տիկ. Մարքեզիի մօտ։ Ցանկալի օրիորդը մնալու է մի ամբողջ տարի միայն Եւրոպայում իր երգեցողութիւնը կատարելագործելու համար։

Ներքին լուրեր

ՍԷԼԱՄԼԸՔԻ արարողութիւնը տեղի ունեցաւ երէկ Համիտիյէ մզկիթին մէջ։ Վեհ. Սուլթանը փառաւոր կառքի մը մէջ բազմած միջօրէին այդ մզկիթը գնաց եւ հոն ուրբաթու աղօթքը կատարելէ յետոյ կայս. պալատ վերադարձաւ։

Հիւրանոցին մէջ կը գտնուէին անգլիական դեսպանը, կինը, զինուորական կցորդն ու մէկ քանի հիւրեր, հոլանտական դեսպանը, կինն ու առաջին թարգմանը, պելճիական ու սերպիական դեսպանք իրենց առաջին թարգմաններով, Թէնպէքիի Ռէժիին տնօրէն Պ. տը Ջօֆէյ, Քրէտի Լիօնէի տնօրէն Պ. Լըրմուան, իտալական դեսպանատան առաջին թարգման, ֆրանսական դեսպանատան զինուորական կցորդ Պ. տը Վիալար, Բիէռ Լօթի եւ հարիւր երեսունի չափ օտարազգի զբօսաշրջիկներ։

Ներկայից ոմանք սենեկապետաց միջոցաւ արժանացան կայսերական մեծարանաց։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ. — Ուլայի երկրորդ աստիճան տրուեցաւ Սուլթանիյէ վարժարանին ներքին տնօրէն Քլավաթ Էֆէնտիի։

Սանիյէի երկրորդ աստիճան՝ նոյն վարժարանի ուսուցիչներէն Թէրզեան Էֆէնտիի։

Բալայի աստիճան՝ Բաքըրքէօյի օսմանեան հիւանդանոցին թարգման Բարսեղ Էֆէնտիի։

Խամիսէի աստիճան՝ Հաճըն գաւառակի Իտարէի Ժողովոյ անդամներէն Համբարձում Էֆէնտիի։

Երրորդ կարգի Օսմանիյէ պատուանշան տրուեցաւ Լիբանանու ոստիկան-զինուորաց գնդապետ Սէլիմ պէյի, Անվէրսի օսմանեան ընդհանուր հիւպատոս Պ. Կիւսթավ Մանսլիքի եւ Քաղաքապետութեան քննիչ-անդամներէն Հայտար պէյի։

Չորրորդ կարգի Օսմանիյէ Պոլքէտէրի Թաղապետութեան նախագահ Նէճիպ պէյի։

Չորրորդ կարգի Մէճիտիյէ Սուլթանիյէ վարժարանին ուսուցիչներէն Պ. Պ. Պլանշօնի, Բէրարի եւ Բրուշի։

Հինգերորդ կարգի Մէճիտիյէ Վանայ նահանգին ոստիկաններէն Ջէվքէս Ահմէտ էֆէնտիի։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԸՆԴՈՒՆՈՒՄ. —Երէկ, ուրբաթ, Սէլամլըքի արարողութենէն յետոյ, Վեհ. Սուլթանին կողմէ շնորհուած արտօնութեամբ՝ պելճիական դեսպան Պ. Նէյթ Ն. Կ. Վեհափառութեան ներկայանալու պատիւն ունեցաւ։

ՔՈԼԵՐԱՆ Ի ԳԱՒԱՌՍ. — Սեբաստիոյ մէջ մայիս 4էն 5, քոլերայէ ութ դէպք եւ հին ու նոր բռնուածներէն եօթը մահ։

ԿԱՆՈՆԱԳԻՐ. — Տէֆթէրխանէի վարչութիւնն, որ կալուածագրէ առնուած թուղթի գնոյն վրայ յաւելում ըրած է իբրեւ հասոյթ Կ. Պոլսոյ Արուեստահանդէսին ծախուց, որոշած է ֆիլիկրան թուղթի վրայ գրել կալուածագրերն այնպիսի եղանակաւ մը որ ի հարկին դատարանները գոհացնելու բաւական ապահովութիւններ գտնուին վրան։ Այս որոշումը սկսուած է գործադրուիլ ելմտական ներկայ տարւոյ սկիզբէն։

ՔԱՐԱՆՏԻՆԱՆԵՐԸ. — Առողջապահական վարչութիւնը որոշած է որ Սեւ ծովու եզերքներէն (Տրապիզոնի եւ Սինոպի միջեւ գտնուած մասը) եկող նաւերը մայիս 4էն սկսեալ Սինոպի մաքրանոցը դիմեն ուր հսկողութեան տակ պիտի առնուին, ցնոր տնօրինութիւն։

ՌՈՒՍԱԿԱՆ դեսպանատան մատրան մէջ երէկ առաւօտ գոհաբանական աղօթք մատուցուեցաւ Չարեւիչին համար որուն ծննդեան տարեդարձն էր։ Պ. Նէլիտօֆ դեսպանատան եւ հիւպատոսարանի պաշտօնէութեան հետ ներկայ գտնուեցաւ սոյն արարողութեան։

ԷՆԿԻՒՐԻԻ մէջ թիֆթիկի բերքն աւելցնելու եւ զայնս արտադրող այծերու սեռն ազնուացնելու համար՝ կայս. Իրատէի մը համաձայն տիպար-ագարակ մը եւ թիֆթիկի այծերու յատուկ փարախ մը պիտի հաստատուի։ Այս հաստատութեանց տեղերը որոշելու համար յատուկ յանձնաժողով մը ղրկուած է։ Երկրագործական մասնագիտաց ժողովոյ նախագահ Արամ Էֆէնտի եւս ի մօտոյ Էնկիւրի պիտի երթայ միեւնոյն նպատակաւ։

ՀԵԼԼԵՆԱԿԱՆ դեսպան Պ. Մավրոկորտաթօ երէկ Փէնէր երթալով այցելութիւն տուաւ Ամեն. Տ. Նէոֆիթօս Պատրիարքին։

ՅՈՒՆԱՑ Ամեն. Ս. Պատրիարքը վաղը Սինօտին անդամոց հետ Պալըքլը երթալով տեղւոյն եկեղեցւոյն մէջ Պատարագ պիտի մատուցանէ եւ յետոյ պիտի այցելէ հիւանդանոցը։

ՕՍՄ. ՀԱՆՐԱՅԻՆ Պարտուց վարչութեան ապրիլ ամսուան հաշուեցոյցէն կ'երեւի որ, վարչական ծախքերն հանուելէ ետք, այդ ամսուան զուտ հասոյթն եղած է 77,392 ոսկի 71։ 1893ի նոյն ամսուան զուտ հասոյթն էր 80,759 ոսկի 06։ Այս տարբերութեան նուազման պատճառն այն է որ, Արեւելեան Ռումէլիի հարկին ամսական վճարումը եղած չէ ապրիլ ամսուան մէջ, ինչ որ 3,366.65 ոսկւոյ նուազումը՝ 9,302.21 ոսկւոյ յաւելման պիտի բարձրացնէր։

ԱՌԵՒՏՐ. ԴԱՇՆԱԳԻՐՔ. — Պետական Խորհրդոյ անդամ Պետրոս Էֆէնտի Գույումճեան նախընթաց օր Մաքսային վերատեսչութեան պաշտօնատունը գնաց, Բայիֆ փաշայի նախագահութեամբ կազմուած յանձնաժողովին տեղեկութիւններ տալու համար օսմ. կայսրութեան եւ օտար պետութեանց միջեւ կնքելի առեւտրական դաշնագրաց բանակցութեանց առթիւ։

ՌԷԺԻՆ.— Պետական Խորհուրդը վաւերացուցեր է օսմ. ծխախոտի Ռէժիին 1309 տարւոյ հաշիւները: Մանրամասնութեանց նայելով, այս առթիւ Պետական Խորհուրդին կողմէ Մեծ-Եպարքոսին տրուած տեղեկագիրը գիտել կուտայ թէ Ռէժին ջանալու է զեղչել իր ծախքերն որոնք յարաճուն կերպով կը բարձրանան: Մալիյէն ալ նոյն դիտողութիւնն ըրած էր, աւելցնելով թէ Ռէժին ծախքերն իր հասոյթներուն համեմատութիւն չունին:

ԼՈՒԱՑԱՐԱՆ.— Մէկ քանի հայ վաճառականներ Քաղաքապետութենէն արտօնութիւն խնդրած էին լուացարան մը հաստատել՝ ապանեխիչ գործիներով եւ վերջին կատարելագործեալ դրութեան համաձայն: Քաղաքապետութիւնն սկզբամբ համամիտ գտնուելով սոյն առաջարկին զայն մատուցեր է Պետական Խորհուրդին: Այս վերջինն որոշեր է մենաշնորհ չի տալ խնդրարկուներուն, այլ տասը տարուան արտօնագիր. միայն, ինչ ինչ դիւրութիւններ պիտի ընծայուին անոնց:

ՔԻՕԹԱՀԷԱՆ մինչեւ Աֆիօն-Գարահիսար շինուելիք երկաթուղւոյ գիծը 120 քիլոմեթր երկայնութիւն ունի եւ անցնելիք տեղերը մեծ մասամբ դաշտային են: Այդ մասին շինութիւնը մաս առ մաս յանձնառուներու տրուած է:

ՇԱՐԺՈՒՆ հիւանդանոցներն, որոց համար կայս. Իրատէ մը հրամայած էր քակել եւ Թօփխանէի մէջ յատուկ տեղ մը պահել, քակուելէ յետոյ պիտի ապանեխուին եւ այնպէս Թօփխանէ պիտի փոխադրուին. Պ. Մօնդրալիօ մէկ քանի օրէ ի վեր կը կատարէ այդ ապանեխումները:

ՊԵՏԱԿԱՆ Խորհուրդն որոշած է որ ծախքը կայս. կառավարութեան կողմէ վճարուելով տպագրուի ու հրատարակուի հնագրական արուեստին համար պատրաստուած գիրք մը:

ՊՐՈՒՍԱՅԷՆ կը գրեն թէ նահանգին գաւառակներուն եւ ուրիշ տեղերու մթերանոցներուն մէջ մեծ քանակութեամբ ցորեն կը գտնուի, սակայն գնող չըլլալով, կը վախցուի թէ գնին անկում մը պիտի կրեն: Շերամի բերքն ալ այս տարի թէ՛ լաւ տեսակէ է եւ թէ առատ:

ԿՐԵՏԷԻ մէջ շոգենաւային ընկերութիւն մը կազմուած է կղզւոյն նաւահանգիստներուն միջեւ շոգենաւեր բանեցնելու համար:

ԿԱՐՆՈՑ Թնդանօթաձիգ զօրաց հրամանատար Միրլիվա Թէվֆիք փաշա 11րդ կիսաբաժնին հրամանատար կարգուած եւ իր պաշտօնատեղին (Երզնկա) ժամանած է:

Դ. ԶՕՐԱԲԱՆԱԿԻՆ աւագին բժիշկ գնդապետ Սիւլէյման պէյ, որ իր անձը դարմանելու համար Տրապիզոն կը գտնուի, հոն օգուտ մը տեսած չըլլալով՝ երեք ամսուան արձակուրդ տրուած է մայրաքաղաք գալու համար:

ԱՆՏԱՌԱՑ, հանքաց եւ երկրագործութեան նախարարութիւնը Եւրոպայէն շոգեշարժ նոր ձեւ մեքենայ մը բերել տուած է ջրհորներէն դիւրութեամբ ջուր հանելու համար: Այդ մեքենան Հալքալըի վարժարանը ղրկուած է ուր պիտի գործածուի:

ՍԷԼԱՆԻԿԻ կառավարական նոր շէնքին համար նախապէս որոշեալ գումարէն զատ տասը հազար ոսկւոյ գումար մը եւս պիտի ծախսուի:

ՀՐԴԵՀ.— Երէկ առտու Բերայի ազգ. Արուեստանոցին տակ գտնուող խանութներէն մէկուն մէջ հրդեհ ծագելով, միայն այդ խանութն այրեցաւ: Այս պատճառաւ աշակերտուհիները արձակուեցան:

ԱՒՍՏՐԻԱԿԱՆ դեսպանատան քարտուղար Պ. տը Բօլ, որ նոյն պաշտօնով Պերլին փոխադրուած է, Պառոն տը Բալիչէի հասնելուն կը սպասէ Կ. Պոլսէն մեկնելու համար:

Պ. ՆԱՔՕՖԼԷՖ, ռուսական դեսպանատան երկրորդ թարգմանը, որ մասնակցած էր Բարիզի առողջապահական համաժողովին, երէկ առաւօտ մայրաքաղաք դարձաւ:

ԻՏԱԼԱԿԱՆ դեսպան Քօլօպիանօ կոմսը նախընթաց գիշեր հացկերոյթ մը տուաւ որուն ներկայ էին անգլիական դեսպան Սըր Ֆիլիփ Քըրրի, իր կնոջ ու աղջկան հետ, ռուսական դեսպան Պ. Նելիտօֆ, շուէտական դեսպանն ու դեսպանուհին եւ ուրիշ հրաւիրեալներ:

ԿԱՐԱԳ.— Յայտնի է թէ Սպարապետի Դուռն որոշած է զինուորաց ուտեստին համար տեղական կարագներ գնել. Սէլանիկի մէջ վաճառական մը առաջարկած է տարին 15,000 օխա կարագ մատակարարել: Ասոր տուած նմոյշը ղրկուած է Սպարապետի Դրան:

ՌՕՏՕՍԹՕՅԻ շրջակայ Արմիւտլը գաւառակին տէրը Պ. Ռէյմօն մէկ երկու տարի առաջ, աւազակներու կողմէ լեռը տարուելով փրկանաց գումար մը առնուած էր: Այդ աւազակներէն մէկ քանին Յունաստանի մէջ բռնուած ըլլալով, հելլենական կառավարութիւնն անոնց լուսանկարներն առած եւ ղրկած է Ռօտօսթօյի հիւպատոսին՝ ցոյց տրուելու համար Պ. Ռէյմօնի, որ տեսնելով յայտարարած է թէ այդ լուսանկարները նոյն աւազակներէն Թօմաի եւ Եօրկիին են:

ՔԱԼԻԱՏԻ ՊԷՅ.— Պաշտօնապէս հաստատուած է թէ Ռէժիի [illegible] խորհրդական հանգուցեալ Քալիատի պէյ թողած էր 7000 ոսկի Օսմ. Պանքան եւ 900 ոսկի Ռէժին: Ասոնցմէ զատ, ինքզինքն ապահովագրած էր 2000 ոսկիի: Հանգուցեալին քոյրը Շէրիի առջեւ դատ բացած է այրի տիկին Քալիատի պէյի դէմ որ իր դրամօժիտը կը պահանջէ ամուսնոյն թողած հարստութենէն:

ԱՄՍԱԹՈՇԱԿ.— Պոլսոյ ոստիկանապետ վախճանեալ Ակեան էֆէնտիի ընտանեացը ամսաթոշակ յատկացուած է:

ԻՒՐԿԻՒՊԷՆ կը գրեն թէ այդ գաւառակին մէջ լէմոնագոյն սաթի եւ գունաւոր մարմարի հանքեր կան, սակայն ցարդ պէտք եղածին պէս կարելի չէ եղած օգտուիլ այդ հանքերէն:

ԷՐԹՕՂՐՈՒԼ գաւառին (Պրուսա), Քաղաքապետութեան պաշտօնատան մէջ զեղծումներ գործուած ըլլալով, նախագահը, կըսէ Սապահ, պաշտօնէ դադրեցուցեր է եւ յատուկ յանձնաժողով մը ձեռնարկեր է հաշուոց քննութեան:

ՔՕՆՎԷՐՍԻՕՆԸ.— Եգիպտական հարկով երաշխաւորեալ երկու փոխառութեանց քօնվէրսիօնին համար պատրաստուած պայմանագիրը ստորագրած են՝ Պ. Լա Ֆիւանդ, ի դիմաց Օսմ. Պանքային, եւ Ազարեան Տեարք՝ Ռօչիլտներուն կողմէ:

ՕՍՄ. ՍԻԿԱՌԷԹԻ արտածման ընկերութիւնը այս միջոցիս շաբաթական 100,000 սիկառէթի պատրաստութեան միայն ապսպրանք կընդունի Բարիզէն:

ՍՈՒԼԻՆԱՅԻ ՋՐԱՆՑՔԸ.—Պուքրէշի օսմ. դեսպանը հրաման ստացեր է Սուլինա երթալ, կայս. կառավարութիւնը ներկայացնելու համար Սուլինայի նոր ջրանցքին բացման հանդէսին: Յայտնի է թէ այս տարի Դանուբի միջազգային յանձնաժողովին նախագահ ընտրուած է Կալացի օսմ. ընդհանուր հիւպատոս Ազարեան էֆէնտի:

ՊՈՒԼԿԱՐ-ՏԱՂԻ հանքերուն հանրային աճուրդով վաճառման վերաբերեալ թուղթերը մատուցուած են նախարարաց խորհուրդին:

ՄԱՅՐԱՔԱՂԱՔՍ գտնուող մէկ քանի ռուսիայի երեւելի անձնաւորութիւններ՝ կայս. Իրատէով շնորհուած արտօնութեամբ՝ առջի օրը այցելեցին Տօլմա Պաղչէի, Պէյլէրպէյի ու Թօփգաբու պալատները՝ կայս. Թիկնապահի մը առաջնորդութեամբ:

ՊԷՐՈՒԹԷՆ կը գրեն թէ, կըսէ Սապահ, տեղւոյն հեռագրատան պաշտօնեաներէն մէկ քանին զեղծումներ գործած ըլլալով հարցաքննութեան ենթարկուած են:

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ դեսպանն ու կինը Իզզէտտին շոգենաւով Մուտանիա ժամաներ եւ ընդունուեր են տեղւոյն գայմագամին կողմէ: Բիչ յետոյ դեսպանն ու դեսպանուհին Պրուսա գացեր են, ուր նոյնպէս արժանավայել պատիւներով ընդունուեր են: Ռատոլէն իշխանն ու իշխանուհին Պէլ-Վիւ օթելին իջեւաներ են, ուր եօթը սենեակներ վարձուած են յատկապէս:

ՆԻԿՈՄԻՏԻԱՅԻ կառավարիչ Սըրրի փաշա, որ քննական պտոյտի ելած էր, Նիկոմիդիա վերադարձեր է: Ն. Վսեմութիւն նորէն ճամբայ պիտի ելլէ քննական պտոյտներ կատարելու համար:

—Տեղւոյն ճահիճներուն տեղ հաստատուած հողերուն վրայ եգիպտացորեն, կորեկ եւայլն պիտի ցանուի:

ԿՕԼՑ ՓԱՇԱ, որուն Սէլանիկ երթալը ծանուցինք, մէկ քանի սպաներու հետ քննական պտոյտ մը պիտի կատարէ Գ. զօրաբանակի շրջանակին մէջ:

ԿԱՌԱՊԱՆՔ.— Քաղաքապետութիւնն հրամայած է կառապանաց արհեստապետին՝ խստիւ պատուիրել կառապաններուն որ իրենց կառքերը արագ չի վարեն: Նոյնպէս ծանուցանել թէ այդ կերպով արկածի պատճառ եղողները խստիւ պիտի պատժուին:

ԲԵՐԱՅԻ պատժական ատեանը հինգշաբթի օրը դատեց Ղալաթիոյ Քիւչիւկ Միլլէթ խանի սենեկապահ Արթինը եւ բնակիչներէն Նազար, Աբրահամ, Գրիգոր, Աբրահամ, Թադէոս, Գաբրիէլ, Կարապետ ու Թորոս ինչպէս նաեւ դարբին Լեւոն, Աւետիս եւ Յովսէփ, որք՝ նոյն խանը հաստատուած խահուէի ու շաքարի վաճառական Կլիմանտօսի դրամարկղէն կատարուած գողութեան մը համար ամբաստանուած էին: Ասոնցմէ Արթին, Նազար, Աբրահամ, Գրիգոր, Աբրահամ, Թադէոս, Լեւոն, Յովսէփ եւ Աւետիս անպարտ արձակուեցան: Իսկ Գաբրիէլ դատապարտուեցաւ տասը ամսուան բանտարկութեան եւ Կարապետ ու Թորոս ալ իննական ամսուան:

ՌՃԻՐՔ ԵՒ ԱՐԿԱԾՔ.— Առջի գիշեր Պէշիքթաշի Փաշա մահալլէսի Թաղը արաղատան մը մէջ մրգավաճառ Եօրկի եւ Նիքօ գինով վիճակի մէջ կռուի բռնուեցան ջրհանկիր Արշակի հետ եւ զայն գլխէն վիրաւորեցին: Ոստիկանք հասնելով Եօրկին ու Նիքօն ձերբակալեցին: Արշակ, որուն վէրքը ծանր է, հիւանդանոց ղրկուեցաւ:

—Առջի օր ի Պոլիս Աբօսթօլ եւ Մանոլ անուն երկու տղաքներ նպարավաճառի մը խանութէն դրամ գողցան եւ երբ փախչելու վրայ էին՝ ձերբակալուեցան: Այդ պզտիկ գողերը նախ ուրանալ ուզեցին, սակայն դրամն իրենց վրայէն գտնուելով վերջապէս խոստովանեցան:

—Նախընթաց օր Պէշիքթաշի ծովեզերքէն դիակ մը գտնուեցաւ որ հոն խարսխած Տանիէ անուն նաւաժիշ շոգենաւուն նաւապետ Իբրահիմօն էր: Նաւապետը առջի օրը մակոյկով միայնակ Ռումէլի Հիսար գացած էր:

«ԹԷԱԹՐԸ ԼԻՊՐ»Ի ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄՆԵՐՆ Ի ԲԵՐԱ

Իպսէնի հզօր տպաւորութեան տակ՝ երեք գիշեր, մոռցուեցաւ Ժօռժ Անսէի Թեթեւ խաղը զոր Պ. Անթուանի խումբը տուած էր հինգշաբթի գիշեր: Դպրոց բառը քիչ անգամ այնքան չարաչար իմաստով գործածուած է որքան այդ թատերախաղին մէջ: Այրիներու Դպրոց հետաքրքրաշարժ անունին տակ՝ հասարակ գաւէշտի մըն էր այն, որուն անցքերը ու դերասանները «բարիզեան կեանքէն առնուած ըլլալու» հմայիչ «էթիքէթ»ը միայն կը կրեն:

Քանի մը տողի մէջ գաղափար մը տալու համար այդ խաղին վրայ, սա միայն կրնանք ըսել թէ Պ. Միւլէ, հարուստ ու տարիքոտ գործարանատէր մը, իր կնոջ մահէն վեց ամիս ետքը տանը մէջ կը բերէ կը հաստատէ Ատէլ անուն աղուոր աղջիկ մը որուն հետ իր ունեցած յարաբերութիւնները կնոջը կենդանութեան թուականէն կը սկսին: Պ. Միւլէի որդին, սիրուն երիտասարդ մը, որ կը հրաւիրուի նոյն յարկին տակ գալ բնակելու, ինքն ալ իր դերը կունենայ այս կենակցութեան մէջ՝ Ատէլին հաւնելով ու անկից հաւնուելով: Հետեւանքը դիւրին է գուշակել: Գրեթէ ամբողջ խաղը նուիրուած է հօր ու զաւկի միջեւ տեղի ունեցած նախանձի ու կասկածի տեսարաններուն, որոց միջոցին Ատէլ չի կրնար բաժնուիլ հայրէն ու Միւլէին ալ օձիքը ձգել չուզեր: Այս է ահա Այրիներու Դպրոց բռնած խաղը որ թէ՛ իր ձեւովը եւ թէ ոգիովը—եթէ ունի,—բան մը չարժեր, ծիծաղ բերող ժամանց մը միայն: Իրաւ է թէ կան տեսարաններ որոնք նորութիւն մըն են բեմին համար: Օրինակ, առաջին արարուածը որ կը ներկայացնէ մեռելական տուն մը ուր յուղարկաւորները կը հասնին հետզհետէ, ծանօթն ու անծանօթը իրար խառնուած, տրտմութեան կեղծ ձեւեր առնելով: Տեսած էինք յուղարկաւորութիւններ որոնք գաւէշտի կը մտնէին. այս ալ հակադարձն է. գաւէշտի մը՝ յուղարկաւորութիւն պատկերացնող: Նախ եւ առաջ, ծաղկեայ պսակն է որ կը բերուի, տիկին Միւլէի դագաղին նուիրուելու համար. յետոյ մէկիկ մէկիկ կը հասնին յուղարկաւորները, ո՛րը առանց ճանչնալու թէ ո՛վ է մեռեալին տէրն ու անծանօթի մը ձեռքը թօթուելով ի նշան ցաւակցութեան, ուրիշ մը այդ տան մէջ ժամադրութիւն մը տալով իր մէկ բարեկամին, սեղանաւորական գործերու վրայ խօսելու համար: Պ. Միւլէ [illegible] մէջ է. յուղարկաւորութեան շքեղութեանը համար պէտք եղած կարգադրութիւնները կ'ընէ, մինչ իր որդին այս առթիւ կրած տաղտուկները կը պատմէ բարեկամներուն. տպարան երթալ, եկեղեցի երթալ, մեռելաթաղ վարչութեան երթալ, այս ամէնը 48 ժամէ ի վեր գլխացուցած են զինքը: Այս գանգատները գուցէ կրնային,—իբրեւ բացառութիւն մը,—յարմարիլ հօրը բերնին մէջ. բայց զաւկի մը համար՝ բացառութենէն ալ անդին կանցնին:

Մեր այրին ծաղկած աղջիկը իր տանը մէջ հաստատելէն ետքը, անոր ձանձրոյթը փարատելու համար իր մատենադարանին գիրքերուն մէջէն ընտրութիւն մը կընէ, ուղեւորութիւններու եւ բարոյավէպերու քանի մը հատորներ բերելով անոր, որոնց մէջ էն զուարթն է Աբբայ Քօնսթանթէնը:—«Բայց գոնէ Բօլ տը Քօք մը ա՛ռ բերէր,» կ'աղաչէ Ատէլ.—«Բօլ տը Քօ՜ք. Չեմ ուզեր որ անբարոյական գիրքեր կարդաս...»

Խաղին մէջ, եթէ կայ բարքերու ուսումնասիրութեան կտոր մը, այն ալ Պ. Միւլէին այրիութեան ծիծաղելի պատկերը ու անբարոյական գրականութեան ըմբռնումն է:

* *

Պլանշէթը, [illegible], Լէօնթին Հօրաքոյրը տեսնող հանդիսականներուն համար, որոնք գրեթէ անփոփոխ կերպով նոյն թիւը ու նոյն անձերը կը կազմէին, Այրիներու Դպրոցը շատ երկրորդական խաղ մըն էր որ ծիծաղ ու զբօսանք միայն կրնայ ազդել, առանց անոնց միջոցաւ ընկերական մոլութիւններ, յոռի բարքեր ձաղկելու, սուր, հեգնոտ կերպով մը, ինչպէս եղած էր առաջին երեք խաղերուն մէջ:

Պ. Անթուանի խումբը մէկ տանուլով կրցաւ սակայն յաղթանակը տանիլ, երեք գիշեր ներկայացնելով Իպսէնի Լէ Ռէվընանը: Նորվեկիացի հեղինակին անունը բաւական եղած էր թատրոնը ամբողջ լեցնելու. իր կորովի գործը՝ տխուր, ճնշող տպաւորութեան մը ներքեւ թողուց բոլոր սրահը, որ ծայրէ ի ծայր խորին յուզման մը մատնուած՝ տենդագին անձկութիւնով հետեւեցաւ անոր: Պ. Անթուան իր կատարեալ արուեստագէտի կարողութիւնը ի յայտ բերաւ Օսվալդի դժուարին դերին մէջ որ մեծապէս գնահատուեցաւ:

* *

Ազատ-Թատրոնի խումբը թէեւ հինգ ներկայացում միայն պիտի տար, սակայն խումբին էմփրէսարիօն՝ Պ. Շիւրման՝ երեք գիշեր իր գտած ընդունելութենէն քաջալերուած, որոշած է երեք ներկայացում եւս տալ, մասնաւորապէս «մաթինէ» մը:

Աւասիկ այդ երեք ներկայացումներուն չորքը:

Վաղը, կիրակի, ցերեկեայ ներկայացում, զեղչեալ գիներով: Ներկայացուելիք խաղերն են ԼԷՕՆԹԻՆ ՀՕՐԱՔՈՅՐԸ (La tante Léontine) եւ ՊՈՒՊՈՒՌՕՇ (Boubouroche): Այս ցերեկեայ ներկայացման համար, Քաղաքապետական թատրոնին գիները մեծապէս զեղչուած են. Պէնուարի առաջին չորս օթեակները 1½ ոսկի, միւսները 1 ոսկի: Պէլ-Էթաժ՝ 60 ղրշ., Թիկնաթոռ՝ 30 ղրշ., սթալ՝ 15 ղրշ., Նոտարան՝ 10 ղրշ., կալըրի 5 ղրշ: Պուպուռօշը, չի մոռնանք ըսելու, անվերջ ծիծաղներ առաջ բերող սրամիտ գաւէշտ մըն է, երկու արարուածով, որ երէկ գիշեր մինչեւ ժամանակին ներկայացուեցաւ, փարատելով Իպսէնի թատերախաղին թողած մռայլ տպաւորութիւնը: Բայց Լէօնթինը ծանօթ է արդէն: Ցերեկեայ ներկայացման մը համար՝ շատ լաւ մտածուած յայտագիր մը:

Վաղը գիշեր, Պիօրնսօնի հռչակաւոր տրամը՝

Une Faillite (ՍՆԱՆԿՈՒԹԻՒՆ ՄԸ) ֆրանսերէնի թարգմանուած:

Գիշերային ներկայացմանը համար թատրոնին գիներն են, ըստ սովորականին օթեակները՝ 2½—2—1 ոսկի, Թիկնաթոռ կէս ոսկի, սթալ 30 ղրշ., Նոտարան 20, կալըրի 10 ղրշ:

Պ. Անթուանի խումբը երկուշաբթի գիշեր իր հրաժեշտի վերջին ներկայացումը պիտի տայ:

Պ. ՈՒԻԹԷՔԸՐ ԵՒ ՉՈՒՀԱՃԵԱՆ ԷՖԷՆՏԻ

Լէվանթ Հէրըլտի տէր եւ տնօրէն Պ. Էտկար Ուիթէքըր, որ քաջ երաժիշտ մըն է, հետեւեալ տողերը կը հրատարակէ իր լրագրին մէջ՝ Չուհաճեան էֆէնտիի նոր երկասիրութեանը նկատմամբ.

«Մաեսթրօ Տ. Չուհաճեանի նոր երկասիրութիւնը, Կրանտ Վալս [illegible] լա Մարշ Էմփէրիալ Համիտիէ: Սա՝ ձայնագրութեան տեսակէտով հանճարեղ եւ հիմնալից հեղինակութիւն մ'է, զոր կրնանք երաժշտից ուսումնասիրութեան յանձնարարել: Մեծ տպաւորութիւն կը գործէ ունկնդրաց վրայ եթէ առաջին կարգի դաշնակահար մը նուագէ զայն, բայց շատ արուեստական ճարտարութիւն պէտք է զայն կատարեալ կերպով նուագելու համար:»

ՕՍՄ. ԹԱՏԵՐԱԽՈՒՄԲԸ

Մինակեան էֆէնտիի օսմ. թատերախումբը վաղը գիշեր պիտի սկսի իր ամառնային ներկայացումները Նշան-Թաշըի Օռօսա թատրոնին մէջ: Ներկայացուելիք խաղն է՝ Հաւատ, Յոյս, Սէր՝ Թուրքերէն լեզուաւ:

ԻԶՄԻՐԷՆ ԼՈՒՐԵՐ

Իզմիրէն կը գրեն մեզ.

Իզմիրի մէջ զուարճութեանց ձեւերն հետզհետէ կը փոփոխուին եւ ուրիշ ձեւեր կը նկրտին: Զբօսանքները կը բազմանան: Պուռնապատի մօտ ամէն Ջատէին կիրակնօրէ զբօսանք տեղի կ'ունենայ. այս տարի զբօսանք մ'ալ ի Թուրգալը՝ կայսերական ագարակին մէջ տեղի ունեցաւ: Հիմակ ալ Մաղնիսայի մէջ սկսան եւ այս առթիւ երկաթուղիներն իրենց գիները չափազանց կը զեղչեն ի դիւրութիւն ժողովրդեան:

Անցեալ օր ի Պուռնապատ անակնկալ հանդէս մը տեղի ունեցաւ որուն հեղինակը եւ գործադիրը կը համարուի քաղքիս երեւելի վաճառական Պ. Վիթալ, որ իր ահագին տարածութեամբ հարթ հաւասար պարտէզը ժամանակէ մ'ի վեր մարմնամարզական դաշտի մը վերածած է: Անցեալ երկուշաբթի քաղքիս գրեթէ ամէն վարժարաններու աշակերտք առաջնորդութեամբ իրենց դասատուներու գտնուած են անդ ուր «տոնարշաւ» «պարկարշաւ» (մի՛ զարմանաք, զի պզտիկ տղայոց մինչեւ վիզը պարկը կ'անցընեն եւ տղան պարտաւոր է այդ պարկին մէջ քալել ճգնելու) եւ այլ զանազան խաղեր տեղի ունեցեր են առաւօտէն մինչեւ երեկոյ: Ընդհանրապէս շատ գոհացուցիչ եղած են հայոց վարժարանի աշակերտներն եւ օտար վարժարանաց մէջ գտնուած հայ աշակերտներն ընդհանրապէս առաջին կամ երկրորդ մրցանակներու արժանացած են:

Մեծ տարշաւին մեր վարժարանի աշակերտներէն մին ամէնէն առաջինը պիտի լինէր, եթէ ճամբան զանազան արգելքներ չի հանդիպէին իր դէմ՝ մրցակցին կողմէ որ երկու երեսին հող ու ցեխ նետելով եւ քանի մ'անգամ ետեւէն ոտքով զարնելով յաջողեցաւ անցնիլ: Այս բանը նկատեցին ամբողջ հանդիսականք ինչպէս եւ Վսեմ. կուսակալը որ կը նախագահէր:

ԳԻՏԱԿԱՆ ՄԱՆՐԱԼՈՒՐՔ

ԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԱԴԱՄԱՆԴ

Յայտնի է որ ադամանդը բիւրեղացած ածխածին (carbone) է, ընկեր գրաֆիթի (graphite), զոր գրելու կամ գծագրելու կը գործածենք եւ ածխոյ որ մեզի կրակ կուտայ. միայն թէ այն բոլորովին զուտ ածխածին է՝ անխառն ուրիշ որ եւ է նիւթէ: Եւ որովհետեւ ադամանդը մեր ամենէն ազնիւ ու թանկագին գոհարն է՝ քիմիագէտք շատ եւ բազմաթիւ եղանակաւ աշխատած են զանի բնութեան մէջ այնչափ առատ գտնուած ածխածինէ յառաջ բերելու: Յետին փորձողներէն է Մօասան գալլիացին, որ նորերս Փարիզի Գիտութեանց ճեմարանին տեղեկութիւն տուած է իւր ըրած փորձերուն եւ ստացած արդիւնքը վրայօք: Արդէն յառաջագոյն ապացուցած էր այս քիմիագէտը թէ ածխածինը սովորական ճնշմամբ եւ որ եւ իցէ բարեխառնութեան մէջ՝ գրաֆիթ յառաջ կը բերէ, իսկ մեծագոյն ճնշմամբ աւելի խիտ ու կարծր բիւրեղներու կը փոխուի: Եւ ասոր փորձն ըրած էր ածխածինով յագեցած թափծու երկաթն հալոցի մէջ մինչեւ 2000 աստիճան տաքցընելով: Այս եղանակաւ ստացած բիւրեղներն ադամանդի խտութիւնն ունին, կարկեհանը (rubis) դիւրաւ կը գծեն եւ երբ այրին՝ օդին թթուածինին հետ միանալով իրենց կշիռքին չորեքպատիկ ածխոյ թթու կուտան: Այս ադամանդիկ բիւրեղներն արտաքոյ կարգի մանր են, ամենէն մեծը վեց հազարերորդական կրամէն աւելի չի կշռեր: Աւելի մեծ կտորներ յառաջ բերելու համար Մօասան ուրիշ փորձ մ'ըրաւ: Ածխածինով յագեցած թափծու երկաթը հալած կապարի մէջ ընկղմեց, եւ տեսաւ որ որ կապարին երեսին վրայ երկաթի գնդիկներ սկսան լողալ. զանոնք դգալով ժողվեց, թթուներով երկաթը լուծեց եւ ելան մէկուկէս հազարերորդական մեթր ծաւալ ունեցող փոքր ադամանդներ, որոնցմէ ոմանք երեքանկիւնի են գծեալ երեսներով, ոմանք ալ պզտիկ կէտերով լի, բոլորովին նման տեսակ մը բնական ադամանդներու: Այս երեքանկիւնի բիւրեղներէն ոմանք քանի մը վայրկեան ետքն իրարմէ կը բաժնուին, եւ այս՝ ուրիշ յատկութիւն մըն է, որ արուեստական ադամանդը բնականին հետ կը նոյնացընէ, որովհետեւ նոյն երեւոյթը կը տեսնենք գետնէն հանուած ադամանդներու վրայ ալ:

* *

ՄԵՂՈՒԻՆ ԱՇԽԱՏԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆԸ

Մանրազնին քննութեամբ հաստատուած է որ կէս քիլօ մեղր պատրաստելու համար հարկ է որ մեղու մը 3,750,000 անգամ այց ելլէ հիւթ հաւաքելու 62,000 ծաղկանց: Անասնոց եւ ո՛չ մին ժիր մեղուին չափ այսպիսի զարմանալի փոյթ կը ցուցընէ:

* *

ՀԱՐԲՈՒԽԻ ԴԷՄ ՄԻՋՈՑ

Ա՛ռ հաւասար քանակութեամբ պաղլեղական ջուր եւ ծեծուած սոխ, եւ այս լուծուածքով գլխուդ մորթը մի անգամ շփէ՛: Ասով ո՛չ միայն հարբուխը աներեւոյթ կ'ըլլայ, այլ նաեւ մազերդ կ'աճին եւ չեն թափուիր:

ԱԶԳ. ԹՐԱՄՈՒԷՅԻՑ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Ընկերութիւնը նուազարդի կը դնէ հարիւր հազար քիլէէ չափ գարիի հայթայթում մը Շիշլիի, Պէշիկթաշի եւ Աքսարայի մթերանոցներու ձիերուն պէտքերուն համար:

Այս նուազարդին մասնակցիլ փափագողները կրնան ներկայանալ ընկերութեան կեդրոնատեղին (քարտուղարութեան գրասենեակ) Ղալաթիա, Վոյվոտա փողոց, ամէն օր կէս օրէն ետք ժամը 2—4, տեսնելու համար այս հայթայթումին վերաբերեալ յանձնառութեանց տետրը:

Նուազարդին օրը ետքէն պիտի ծանուցուի: ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլիս 6/18 Մայիս 94 2—4

ՏՔԹ. Ն. ՏԱՂԱՒԱՐԵԱՆ

ԹԷՓԷ ՊԱՇԸ, ՓԱՍՍԱԺ ՏԱՆՏՈՒՌ

(Կից [illegible])

Կը դարմանէ ամէն տեսակ հիւանդութիւններ: Մասնաւոր խնամք ծննդաբերական եւ ջղային հիւանդութեանց: Կ'ընդունի բշ. գշ. եւ ուրբ. օրերն յետ միջօրէի ժամ 7էն 10 (ը. թ). հինգշաբթի օրերը միեւնոյն ժամերուն ձրի:

Գշ. Եշ. եւ Շբ. օրերն առաւօտեան ժամ 3էն 4, Մէրճիմէքճեան դեղարանին (Պաղճէ գափու): 960

مجموعهٔ

لاحقهٔ قوانین

ՄԷՃՄՈՒԱ ԼԱՀԸԳԱՅ ԳԱՎԱՆԻՆ

ՇԱՏՈՆՑ ՓՆՏՌՈՒԱԾ ԳԻՐՔ ՄԸ

Տիւսթուրի 4° հատորին վերջը ելած օրէնքները պարունակող առանձին հատորի մը պէտք կար: Ուստի իրաւ ազգային գործերով պարապողներուն դիւրութիւն մ'ընծայելու նպատակաւ Ատանացի փաստաբան Գասպարեան Արիստակէս էֆ. ի կողմէ հաւաքուած եւ խնամով ցուցակագրուած սոյն հատորն որ կը պարունակէ հիճրէթական 1300 տարիէն մինչեւ 1309 տարւոյն վերջը՝ թէ ի նորոյ եւ թէ բարեփոխմամբ հրատարակուած Ատլիէի, Տախիլիէի, Մալիէի, Թիճարէթ—Նաֆիաայի, Մէարիֆ—Զիրաաթի, Մէարիֆի, Էվգաֆի, Բոլիսիայի, Թէփախանէի եւ այլնի վերաբերեալ 1՝6 կտոր օրէնքները, այս անգամ ի լոյս ելած է:

Գինն է մէկ մէճիտ, վաճառման կեդրոնն է Թիւ 1: Շավգաթ գրատունն ի Պապը Ալի ճառուղւոյ: Ուրիշ գրավաճառներուն քով ալ կը գտնուի:

1022 5—8

ՏՕՔԹՕՐ ԱՐՋՈՒՄԱՆԵԱՆ

Մանկաբարձ եւ մասնագէտ կանանց հիւանդութեանց

Հաստատած է իւր բնակութիւնը Բերայ Պէշիքթաշ Փարմաք գափու փողոց Թիւ 2 տունը: Ամէն օր կէս օրէ վերջ հիւանդ կ'ընդունի իւր տունը:

Ուրբաթ կէս օրէ վերջ ձրի կը դարմանէ: Կը կատարէ մանկաբարձական եւ կընախտաբանական գործողութիւններ: Կը խնամէ ելեկտրականութեամբ ըստ պարագայից: 1033 7—20

ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՉԱԿԱՆ ՄԵԾ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆ

Ն. ԱՆՏՐԻՕՄԷՆՏՕ

Ի ԲԵՐԱ Ի ՊՈԼԻՍ

Մեծ փողոց 283 Սուլթ. [illegible] 99

Պատիւ ունիմ ծանուցանել յարգոյ հասարակութեան թէ գոհացնելու համար Բերայի եւ շրջակայից բազմաթիւ յաճախորդներս, ինչպէս նաեւ բազմաթիւ բարեկամներս որք արդէն կրցած են գնահատել իմ լուսանկարչական աշխատութիւններս, մեծ լուսանկարչատուն մը հաստատեցի ի Բերա: Այս նոր հաստատութիւնը լուսանկարչական առաջնակարգ հաստատութիւններու հաւասար դիրքի մէջ դնելու եւ զայն արժանի ընծայելու համար քաջալերիչներուն, ոչ մէկ զոհողութիւն չեմ խնայած: Գործածած եղանակներս ամէն վերջերս հնարուած գործիներ եւ անոնց այլազան մանրամասնութիւններն, այնպէս որ ամէն մարդ կրնայ իր լուսանկարն հանել տալ իր ճաշակին համեմատ, ամենէն պզտիկ ձեւէն մինչեւ բնական մեծութեամբ:

Երկարամեայ փորձառութիւն մը եւ լուսանկարչական գործիներուս բազմազանութիւնը երաշխիք մըն են թէ իմ քլիշէներս լաւագոյնս պիտի յաջողին:

Այս բաժանորդաց ճշդութիւնն ստուգելու համար կը բաւէ այցելել իմ լուսանկարչատունս եւ, եթէ փափաք յայտնուի, փորձ մը հանել տալ կատարելապէս համոզուելու համար:

Լուսանկարները կը յաջողին թէ՛ մշուշապատ օդին եւ թէ պայծառ օդին:

Գիները համեմատաբար չափաւոր են:

822 96—100

ՏԱՐԵՐՔ ԱՇԽԱՐՀԻԿ ԼԵԶՈՒԻ

Ա. եւ Բ. Հատորներ զատ զատ

⁰/₀ 25 զեղչ

Վերջերս Պոլսոյ գրատուներէն ի լոյս ընծայեալ Տարերք Աշխարհիկ Լեզուի անուն դասագրքին առթիւ լրագիրներու մէջ հրատարակուած խմբագրականները ու պաշտօնական յայտարարութիւնները մեզ եւ մեր դասագրքին չեն վերաբերիր, փասն զի մերը բոլորովին տարբեր է պարունակութեամբն ու մեթոտով:

Այն վարժարանք, որք ցարդ մեր դասագիրքը կը գործածէին, եւ կուզեն նոյնը գնել, պէտք է զգուշանան այդ անունին եւ փնտռեն միայն Տարերք Աշխարհիկ Լեզուի, Հմայեակ քահանայ Էպսէրճեանի:

Ա. հատոր 3 ղրշ. Բ. հատոր 5 ղրշ. կը ծախուի բոլոր գրավաճառաց քով. կեդրոնատեղի՝ Պոլիս Մէրճան Չարշը, Մարգարեան գրատուն, Սիւմպիւլի խան, ի Զաքիմաքիար, Միհրան Փափազեան գրատուն: 1083 3—5

ՏՔԹ. Ն. ՊՕՅԱՃԵԱՆ

Մասնագէտ կանանց եւ ծննդաբերական գործողութիւններու հիւանդութեանց, որ 5 տարիէ ի վեր իւր արուեստը կը գործադրէ, ասկից մէկ ու կէս տարի յառաջ Բարիզ գացած ըլլալով կատարելագործուելու համար, մանաւանդ մասնագիտութեան մը մէջ, այս անգամ Նէքէրի Հիւանդանոցի բժշկապետ-դասատու, Պ. Կիւյօնի վաւերացեալ հաստատագրին արժանանալով մայրաքաղաք վերադարձած է:

Հիւանդ կ'ընդունի կէս օրէ վերջը Կամուրջի գլուխը Բիւզանդեան էֆէնտիներու եւ կէս օրէ յառաջ Օրթագիւղ, Միքաճեան էֆէնտիի դեղարանները:

Իւրեն դիմող աղքատ հիւանդները ձրի կը դարմանէ երկուշաբթի ի Պոլիս եւ ուրբաթ Օրթագիւղ: 4—20

ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ, ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԵԱՆ

ՀԱՇՈՒԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ

Քիւչիւք Ազըտլըգ խան, Թիւ 4. Մաքրուճըլար իչի, Ստամպօլ. Ամէն օր կէս օրէն վերջը

Սոյն գրասենեակի տնօրէնն, որ երկար տարիներ Օսմ. դատարանաց մէջ զանազան պաշտօններ վարելէ յետոյ այժմ փաստաբանութեան հետեւած է, կը վարէ սոյն գրասենեակի տնօրէնութիւնը:

ԿԸ ԽՄԲԱԳՐԷ Թուրք. լեզուաւ Օսմ. ամէն նախարարութեանց եւ մասնաւորապէս դատարանաց ուղղելի ամէն կարգի եւ տեսակի աղերսագիր, իւթիրազ, լահիա, բրոթեսթօ ինչպէս նաեւ ընկերական, առեւտրական եւ վաճառականական պայմանագիր, ծրագիր, մուրհակ, նամակ, յօդուած, ազդագիր եւ այլն:

Ընձեռած է ամէն միջոց եւ ձեռնհաս անձանց օժանդակութիւնն, որոց օժանդակութեամբ կը ստանձնէ.

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ օտար տէրութեանց Կ. Պոլսոյ հիւպատոսարանաց եւ Պատրիարքարանաց ուղղելի դատական, առեւտրական, վաճառականական եւ ընկերական նմանօրինակ ամէն կարգի եւ տեսակի գրութեանց՝ Հայ. յուն. գաղ. անգլ. գերմ. իտալ. իսպ. ռուս. եբրայեց. եւ պուլղ. լեզուօք:

ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԻՒՆ՝ յիշեալ լեզուօք խմբագրեալ նոյնօրինակ ամէն կարգի եւ տեսակի գրութեանց՝ որ լեզուէ որ կը պահանջուի:

ՀԱՇՈՒԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ՝ շփոթ եւ կնճռալից հաշուոց. Տոմարակալութեան դրութեան վերածումն անկարգ տոմարաց:

Գաղտնապահութիւն, ճշդապահութիւն, երաշխաւորեալ: 958

ՄԻՍՔԷԹ

Երուանդ եւ ընկերաց խնամքով այս անգամ զուտ խաղողէ պատրաստուած եւ ո՛ր եւ է վնասակար նիւթերէ ըստ ամենայնի զերծ լինելով ստամոքսը զօրացնելու եւ ախորժակ բանալու տակ ժամանակն համար բժշկաց կողմանէ իսկ անո՛ր արտօնուած օղին եւ մաստիքան՝ ՄԻՍՔԷԹ մաքուր անուամբ եւ կնքեալ շիշերով ու որոշեալ գներով՝ ի վաճառ հանուած են հետեւեալ տեղերը: Ի Ղալաթիա օսմ. Պանքային կարգը Եուսուֆ Իզզէտտին էֆէնտի խանին տակ Միքաէլի մթերանոցը եւ մայրաքաղաքիս հանրածանօթ դեղարանները: Բերայի նշանաւոր գարեջրատուները: Ղալաթիա Գօմիսիօն խանին մէջ Պօղոս աղայի ճաշարանը: Վոյվոտա փողոց թիւ 92, Քիւրքճիլէր փողոց Խաչիկ աղայի թիւ 27 ճաշարանը: Սանտըգճըլար փողոց Արթին աղայի թիւ 199 գարեջրատունը: Մումխանէ փողոց թիւ 111 Մանուէլին Իլիա խանութը: Թօփխանէ ծխավաճառ Եանիի թիւ 1 խանութը: Կամուրջին վրայ Վոսփորի շոգենաւերուն նաւամատոյցը Սթեֆանի հաճի Դոմիի խանութը: Եէնի Մահալլէի նաւամատոյցին դէմ թիւ 12: Ի Պոլիս Հաճօբուլօ խանի կից Մէհմէտ փաշա խան թիւ 24: Մեծ Շուկայ Մահֆազաճըլար փողոց Թօբալեանի թիւ 29 ճաշարանը Բերա Հաճօբուլօ շուկային մէջ թիւ 10: Ղալաթա Սէրայի կից թիւ 257: Ղալաթա Սէրայի դէմը փողոցը Քիլիոսի թիւ 6 խանութը: Հալէպ Չարշըի մէջ Օննիկ աղայի ճաշարանը, Մեծ Փողոց շաքարավաճառ Հաճի Սարիմ աղայի թիւ 54 խանութը, Թարլա աշի Սերոբէ Անանեանի թիւ 40 մթերանոցը: Ի Գում-գաբու Սիմոնի ճառուղի նպարավաճառ Հաճի Միհրան Աղայի Թիւ 21 խանութը: Ի Լանկայ Թուլումպա Մէյտան Մարտիրոս աղայի թիւ 113 գարեջրատունը, Սանտըք պուրնու 49 թիւ Սիմոն աղայի զազինոն, Գատը գիւղ նաւամատոյցին վրայի անուշեղինաց խանութը եւ Չարշը իչի Թուլումպա փողոց գարեջուրի խանութը Մագրի գիւղ երկաթուղւոյ կայարանի դէմի պարագան:

Հետզհետէ բացուելիք մթերանոցներն ալ պիտի ծանուցուին կարգաւ: 691

ԻԼԱՆ ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՄԻԿԻ

Պէշիքթաշ Րիւշտիյէի ասքերիէսի րիյազիյէ մուալլիմի միւլազըմը էվվէլ Մահմուտ Էմին էֆէնտինին 310 սէնէսի չէքը մար մուալլէխթընտան կիւչիւք վէ երգաք վէ նանը ագիկ բուսուլալարընը գազանի գայ խլէտիկի խաթիտա գըլընմըշ վէ սուրէթը գայը գայտլարը պայարնա չէրհ վիրիլմիշ օլմասը իլէ վէ աէնէսի խիթամընտա գարաբընա թէվֆիքէն մուամէլէ խուլէճէկինէ պինաէն մէզքիւր բուսուլալարըն հիւքմիւ գալմատըղը վէ գուլէդըրընտա պաթըլ իթիլէճէկի մալիւմ օլմագ իւզրէ իլան օլընուր: Նօ. 4 2—3

ՀՐԴԵՀԻ եւ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

881

ՆՈՐԹՀ ԲՐԻԹԻՇ ԷՆՏ ՄԷՐՔԸՆԹԱՅԼ
ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 11,141,290
ՀԱՍՈՅԹ 1891 ՏԱՐՒՈՅ 2,794,012

ՆՈՐԹՀԸՐՆ ԷՇՈՒՐԸՆՍ
ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 4,146,418
ՀԱՍՈՅԹ 1891 ՏԱՐՒՈՅ 1,099,000

Ընկերութիւնք, Պոլսոյ մէջ ունեցած Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ՝ ամէն կարգի վստահաւոր ապահովագրութիւններ ի գործ կը դնեն չափաւոր գնով, և իրենց ցոյց տուած դրամական երաշխաւորութեամբ մեծ գումարներ ապահովագրողաց կրնան վստահաբար զիրենք ներկայացնել. նաեւ, իբր ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն հրդեհի ճիւղին համար մինչեւ ցարդ տուժած վնասին 20,000,000 Անգլիական Ոսկին կ'անցնի։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 500,000		ՄԱՐԻԹԱՅՄ		ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 110,000

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շոգենաւաց և առագաստանաւաց մէջի ապրանքներն և դրամադրամներն խիստ օգտակար պայմանաւ։ Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուզողք կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Մէհմէտ Ալի փաշա խան գետնայարկ Թիւ 22 և 22 ա սենեակներն, առ ԳԱՌՆԻԿ Ց. ՍԵՐՈԲԵԱՆ Գործակալ Կ. Պոլսոյ վերոյիշեալ երեք Ընկերութեանց։

ՌՕՍԻԱ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.

1881 Մարտ 20ին Կայս. հրամանով արտօնեալ
Ընկերութեան կեդրոնատեղին Պետերսպուրկ
Ընկերութեան ապարանքը, Մեծ Մօրսքայա 37
Ապահովագրութեանց ճիւղեր ՀՐԴԵՀ.—ԿԵԱՆՔ.—ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.—ԱՐԿԱԾՔ

Ընկերական դրամագլուխ ամբողջովին վճարուած	4,000,000 ռուբլի
Երաշխաւորութեան գումար	55,000,000 Ֆրք.
1893ի հասոյթը	20,500,000 »
1881էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրողներուն վճարած է մօտ	70,000,000 »

Ընդհ. Գործակալ Թուրքիոյ համար ՊՕՂՈՍ ՌԻԳԸՐ
Պոլիս Չելէպի խան, Թիւ 22, 23

Զմիւռ. Ընդհ. Գործակալութեան
Ա. ՀԻՒՐՄՈՒԶ

Մանաւեւր Ղալաթիա, Չէօմլէքճի փողոց, 14
Դրասենեակ Ս. Փ. ՌԻԲԲԷՆ ԵՒ ԸՆԿ. 1010

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԴՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԻՄՆԵԱԼ ԸՍՏ ՀՐՈՎԱՐՏԱԿԻ ՎԵՀԱՓԱՌ ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ
1892 ՕԳՈՍՏՈՍ 2/14ԻՆ		20 ՍԷՖԷՐ 1310
Ապահովագրութիւնք ՀՐԴԵՀԻ, ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԵԱՆՑ, ԿԵԱՆՑ ԵՒ ԱՅԼ ԱՄԵՆԱՅՆ ՎՆԱՍՈՒՑ
ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻՆ, Կ. ՊՈԼԻՍ, ԵԷՆԻ ԽԱՆ, ՔԱՐԱՔԵՕՅ, ՂԱ. ԱԹԻՒ. 771

ԻԼԱՆ ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Կէրիտ Ֆըրգասընտա Ֆիլնուստ Ֆէնապը միւլիւքանէ մուայէնաթը իչուն մէվգըի մունագասայա գօնուլան էրզագը միւթէնէվիէնին իհթօսրնա Թալիպ օլանլարըն մագամը Սէրասքէրի լէվազըմաթը ումումիէ դայիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։
Նօ. 3		3—3

VICHY
Միակ ճշմարիտ բասդիլները
ՎԻՇԻԻ
ԵՆ
PASTILLES VICHY-ETAT
Որ մետաղեայ կնքուած տուփերով կը ծախուին
ՊԱՀԱՆՋԵԼ ՊԵՏԱԿԱՆ ՄԱՐՔԱՆ
Առաջնակարգ դեղարաններու մէջ կը վաճառուին

ՔԻՒՆԱՐՏ (CUNARD)
ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ
Սեւ ծովու եւ [illegible] Լիվրբուլի և Արեւելից միջեւ

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ումպրիա	7718	Գազալոնիա	4845
Էդրուրիա	7718	Պոթնիա	4531
Սէրվիա	7391	Սամարիա	3574
Աւրանիա	7268	Մարաթոն	2403
Բավոնիա	5587	Ալլաս	[illegible]393
Սէֆալոնիա	5517	Սարակոսա	2166
Կալլիա	4809	Թարիֆա	[illegible]246
Սիթիա	4557	Բալմիրա	2144
Ալեբբօ	2143	Թրինիտատ	1899
Քէտար	1876	Մորօզզօ	1855
Շէրպուրկ	1614		

Քետար շոգենաւը, նաւապետ Վար, Լիվրբուլէն հոս պիտի հասնի դէպ ի ամսոյս 25։

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Ձ. ՃՕԼԻ գործակատար
Thomas C. Joly
Ալիքսիատրիս խան, Թիւ 401
Ղալաթիա		932

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ և ՄԱՐՈՔԵԱՆ
Ն. ՊԱՔԷ եւ ԸՆԿ.
Մարսիլիոյ և Պաթումի միջեւ
կանոնաւորապէս բանող

Անաւեյէ շոգենաւը ուղղակի Մարսիլիա պիտի ուղեւորի մայիս 22ին։

Բարիզ-Լիոն-Մարսիլիոյ երկաթուղեաց ուղեւորութիւնն ի միասին առնլով,
Ա. կարգ 245 ֆրանք
Բ. » 175 »

Ուղղակի և արագ ուղեւորութեան
Նաւագնացի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար
Դիմել առ գործակատար
ԹԻՄՈԹԷ ՐԸՊՈՒԼ
Մահմուտ Սիթէ-Ֆրանսէ
477

COMP RUSSE
DE NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE
ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Շաբթուան երթեւեկութիւնք

Բշ. 9/21 Ոտեսայի սուրհանդակ, ժամ 4ին յետ միջօրէի։
Դշ. 10/22 Աղեքսանդրիոյ ուղղակի սուրհանդակը ժամ 5ին յետ միջօրէի, Պիրէէոսի ճամբով
Դշ. 11/23 Սեվաստոպոլի սուրհանդակ, առաւօտեան ժամ 10ին։
Դշ. 11/23 Սուրհանդակ դէպի Փոքր-Ասիոյ նաւահանգիստները մինչեւ Պաթում, առաւօտեան ժամը 11ին։
Եշ. 12/24 Օտեսայի սուրհանդակ, ժամը 2ին յետ միջօրէի։

ԱԶԴ.—Մայիս 1/22, երեքշաբթի օրը Կ. Պոլսէն դէպի Սուրիոյ նաւահանգիստները մեկնող ուղեւորը Զմիւռնիոյ մէջ պիտի հանդիպին Թրիպոլի, Պէյրութ, Եաֆա եւ Բոր-Սայիտ գացող շոգենաւին։ 605

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ
Լիվրբուլէն Անգլիոյ, Կ. Պոլսոյ և Օտեսայի միջեւ
ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ ՈՐԴԻՔ և ԸՆԿ.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ալպանօ	2000	Ֆլամինկօ	1600	Բալէրմօ	3200
Անճէլօ	3000	Կալիլէօ	5500	Բաէտէր	1700
Արօլօ	5500	Կիդանօ	2200	Բլաթօ	1500
Արկօ	2300	Կօզօ	1800	Բօլօ	1000
Արիօսդօ	3000	Կրօտիօ	2200	Քուիդօ	2800
Պասանօ	3000	Հիրօ	2000	Րիալդօ	4400
Պօրոտինօ	2200	Հիտալկօ	3000	Րինալտօ	3200
Պրավօ	2000	Հինտու	7000	Րօլլօ	3000
Պըֆֆալօ	8800	Համպէր	1200	Րոմէօ	3500
Գէյրօ	2600	Այակօ	5000	Րօզարիօ	3500
Գալիբսօ	2500	Ծիւնօ	2300	Սալէրնօ	4000
Գամէօ	2100	Քէլսօ	2000	Սանդիակօ	8200
Դադօ	2000	Քօլբինօ	4 00	Սարֆօ	2000
Դօմօ	2700	Քօմնօ	2200	Սիլվիօ	2000
Ձիքակօ	5000	Լէօ	2000	Սօրէնտօ	4300
Դիդօ	5500	Լէքանթօ	4500	Թ. Ուիլսըն	3000
Դօլօրատօ	3400	Լիվօրնօ	3000	Թուրսօ	1200
Տիգօ	2500	Մալմօ	1500	Թօլիտօ	2800
Տօմինօ	2500	Մարէնկօ	4300	Թօրբիտօ	900
Տուրօ	1800	Մարգէլլօ	5500	Ուլպինօ	5000
Տրաքօ	2100	Միլօ	2000	Վօլթուրնօ	5000
Էսպանօ	2600	Մուրիլօ	3100	Եէտօ	3600
Էլտօրատօ	3000	Նէրօ	2000	Զէպրա	1000
Էլէքթրօ	3200	Օրլանտօ	3000	Տիֆլինս	[illegible]00
Տրանթօ	2600	Օթէլլօ	5000	Ծրմպօ	200
Ֆալքօն	800	Օզրանօ	4500	Զէրօ	1[illegible]0
Ֆիտօ	700	Օդդօ	2000	Մօսքիթօ	1[illegible]0

Էմփիրըն Մօնարք	8000
Քիրմըն Մօնարք	8000
Լօրտըն Մօնարք	8100

Վօլթուռնօ շոգենաւը, նաւապետ Ճօնսըն, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս հասաւ։

Օրլանտօ շոգենաւը, նաւապետ Քըրրի, ամսոյս 18ին պիտի մեկնի Հըլէն ուղղակի Պոլիս գալու համար։

Ուղեւորներու համար ամէն դիւրութիւն կ'ընծայուի
Դիմել առ Ֆ. ՀԻԼՏ ԵՒ ՌԻՕՑ
Գործակալք
Թիւ 17—18, Քիւչիւք Միլլէթ խան, Ղալաթիա
858

Արտօնատէր		Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ
ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ

Պիտի պահէք ձեր գոյնին գեղեցկութիւնն ու թարմութիւնը գործածելով մասնաւոր բրնձափոշի

La VELOUTINE
պատրաստուած ՊԻՍ ՌՈՒԹՈՎ
ձեռամբ
CH^les FAY, Parfumeur
PARIS, 9, Rue de la Paix, 9, PARIS

ՖՕՆՍԵԱՔ ՄԷԹԱՔՍԱՍ ԵՂԲԱՐՑ
«[illegible]»
ԽՆԴԻՐ ԱՌՈՂՋՈՒԹԵԱՆ
ՖՕՆՍԵԱՔ ԽԱՂՈՂԻ ՀԱՐԱՋԱՏ ԳԻՆԻԻՆ
Ս. Ի. ԵՒ Ե. ՄԷԹԱՔՍԱՍԻ Ի ՊԻՌԷԱՑ

Փորձիալ հիւանդ և ապաքինեալ անձանց գործածութեամբ և յանձնարարեալ նշանաւոր քիմիագիտաց և բժշկաց մասնաւոր յայտագիրներով որոց անուանքն ստորեւ կը յիշուին։

Ա. Կ. Խրիստոմանոս. դասատու ընդհանուր Քիմիագիտութեան եւ Տնօրէն քննալուծարանին։

Pierre Apery (Constantinople) Chimiste expert assermenté près la Municipalité du VIe cercle et des Consulats d'Autriche Hongrie, de Grèce et d'Allemagne.

Օթ. Րուսոփուլօս. օգնական դասատու Քիմիագիտութեան ազգային Համալսարանին եւ զինեբան քննագէտ նաւային վարժարանին։

Սփ. Ա. Իզօնոմիտիս. Քիմիագէտ եւ օգնական դասատու Համալսարանին։

Տ. Օրֆանիտիս. դասատու համալսարանի եւ նախագահ բժշկական խորհրդոյն։

Թ. Աֆէնտուլիս. դաս. Համալս. եւ Տնօրէն Պիռէէայի Հան. հիւանդանոցի։

Ե. Գարամիցա. դաս. Համալս. եւ Տնօրէն Աթէնքի զօրանական բժշկութեան։

Մ. Հաճիմիխալիս. դաս. Համալսար։

Տ. Գօնսուլաս. դաս. Համլս. եւ Տնօրէն Մանկաբարձական վարժարանին։

Ա. Զիննի. դաս. Համալ. անդամ Մանկաբարձական ժողովոյն, բժիշկ Մանկաբարձարանին յԱթէնս եւ անդամ Եւրոպիոյ զանազան գիտական ընկերութեանց։

Ի. Ղալվանիս. դաս. Համլ. Տնօրէն վիրաբուժ. հիւանդանոցի, եւ անդամ վիրաբուժական ընկերութեան Փարիզու։

Ն. Տ. Մագգաս. դաս. Համալս. եւ բժիշկ «Էվանկէլիզմօս» հիւանդանոցին։

Ս. Մէրգուրիս. Տնօրէն քաղաքապետական «Էլպիս» հիւանդանոցին։

Է. Գալլիօնճիս. օգ. դաս. վիրաբուժութեան.

Ալ. Սգուֆօս. բժշկապետ զօրաց։

Ե. Լազուտաքիս. բժշկապետ նաւ. զօրաց։

Ն. Բէզօփուլօս. դաս. ախտաբանութեան։

Է. Ֆօգաս. բժիշկ եւ անդամ բժշկ. ընկերթ.

Փ. Գամպանիս. բժիշկ Թագ. արքունեաց։

Ն. Քս. Տէլարօրթա. դաս. Համալս։

Սփ. Գօնտօլէօն, Տնօր. վիրաբժ. գիտ.

Խամթ. Տամուլիանօս. Տնօրէն զինուորական շտեմարանին դեղօրէից։

Էլ. Տրի'գաս. դեղ. նաւային զօրանոցի։

Ն. Փաաթաքիս. բժիշկ ի Քիոս։

Ա. Է. Ա. Գօմանօս փաշա. բժշկապետ արքունեաց Խտիվի յեգիպտոս։

Ե. Ջանկարօլաս. բժշկապետ Աղեքսանդրիոյ յոյն հիւանդանոցի եւ անդամ միջազգային առողջ ընկերութեան Եգիպտոսի եւ Փարիզու բժշկական Աքատէմիայի։

Ն. Մօսխօպօս. Տնօրէն Աղեքսանդրիոյ յոյն հիւանդանոցին։

Ջամպարօս փաշա. բժիշկ ի Կ. Պոլիս։

(Կան նաեւ բազում այլք յայտագիրներ և կարծիքներ թէ՛ ներքին և թէ՛ արտաքին նշանաւոր բժշկաց և քիմիագիտաց կողմէն որք զանց առնուած են։)

ԲՆԱԼՈՒԾԱՐԱՆ ՓԻԷՐ ԱՓԷՐԻԻ
Թիւ 2,164

Փիէր Ափէրի Քիմիագէտ իրազեկ և երդմնեալ պաշտօնեայ Քաղաքապետութեան, եւ Աւստրիոյ, Գերմանիոյ եւ հելլենական հիւպատոսարանաց։

ՏԵԱՐՔ Ս. Ի. եւ Ե. ՄԷԹԱՔՍԱՍ
ի Պիռէէայ հրապարակ Ապօլօնի

Ձեզ պատրաստեալ քոնեաքը քիմիական քննալուծութեան ենթարկելով գտանք հետեւեալները.

ԲՆԱԿԱՆ ՏԱՐԵՐՔ

Պարունակեալ քանակութիւն բուրաքանչիւր շիշի 775 խորանարդ հարիւրամէտր.—Տեսք յստակ.—Յոյժ թեթեւ թթու.—Հոտ համեղի կեթերի նմանող.—Համ կիզիչ եւ ախորժելի.—Գոյն ոսկեդեղին.—Կազմութիւն հոսող եւ փոքր ի շատէ անհասատ.—Մրուր ոչինչ.—Խտութիւն 0,939—15° աստիճան։

Աստիճանք. Ե. Լուսաչափ 43, 5—15°
» Գարթիէ 17,50—15°
» Վօմէ 18,00—15°
Եւայսուոմ. 83

ՔԻՄԻԱԿԱՆ ԲԱՂԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Բնական խաղողի գինի 43,40—100,00—ջուր 55,00—100,000.—Շաքարեղէն նիւթ. Նիւթական տարր 1,50—100,000։

Սէճավիէ, Շաթօ, Վիտէբիայ, Սուէյնէր, Սալէ, Մօլիէր եւ Սուէյնէն ցոյց տրուած եղանակներու հետեւելով՝ ընդունայն աշխատեցանք ձեր պատրաստած ՖՕՆՍԵԱՔին մէջ օտար նիւթեր գտնելու։

Մեր խուզարկութիւններէ բացայայտ կ'երեւի որ ձեր ՖՕՆՍԵԱՔը ոչ մի օտար ցքի կամ ներկիչ նիւթ կը պարունակէ եւ ոչ արհեստական համեմներ, այլ խաղողի հարազատ գինիէն պատրաստեալ է, որով ջերմապէս կը յանձնարարեմ ամեն կամեցողին լաւ ՖՕՆՍԵԱՔ ունենալու։

Ի Կ. Պոլիս 11/23 սեպտ. 1891
Փ. ԱՓԷՐԻ

Թիւ 1,203
ՎԿԱՅԱԳԻՐ

Գ. Գ. Մէթաքսաս եղբարց հրաւիրանօք ի Պիռէէայ գտնուած գոնեաքի գործարաննին այցելեցի եւ հոն պատրաստեալ ըմպելիին նախնական նիւթերը քննելով գտայ թէ խաղողի ցքին կը հանուի 1890 Lille գաղղիական քաղաքին Warein գործարանին շինած կայլակագործիով եւ գործածեալ գինին «Ճերմակ Մօսխաթօն» է. գտայ նաեւ թէ 42 մեծ տակառաց մէջ 85,000 օխա պատրաստի գոնեաք կը գտնուի որ տարիէ մը աւելի շտեմարանեալ է զուտ հելլենական գինիէ եւ որ կը պարունակէ 42,5 % բնական ցքի գինւոյ բոլոր անուշահոտութիւնն ունեցող։ Ուստի կարող եմ յանձնարարել ի պաշտօնէ Մէթաքսաս եղբարց ՔՕՆԵԱՔը իբր հարազատ հելլենական որ կրնայ մրցիլ գաղղիական հարազատ գոնեաքներուն հետ։

յԱթէնս 4 Օգոստ. 1892
Տ. Կ. ԽՐԻՍՏՈՄԱՆՕՍ
Դասատու ընդհանուր քննալուծութեան եւ Տեսուչ քննալուծական գործարանին.

Միակ ներկայացուցիչ ի Կ. Պոլիս, ԹՐԻԱՆՏԱՖԻԼՕՓՈՒԼՕ ԵՂԲԱՐՔ 815

ՏԻՐԳ. Ա. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՆԳԼՕ-[illegible] ԴԵՐՁԱՏՈՒՆ
| ՊԱՀՉԷ-ԳԱՓՈՒ Կ. ՊՈԼԻՍ

Մասնաւորապէս առանց քաշքշուքի լինելոյ [illegible] ամէնատեսակ [illegible] պատրաստելու, մէկ անգամէն ամենադիւրին ցուցած ձեւերնիս, [illegible] և [illegible] ինչպէս նաեւ [illegible]։
(Բացի կիրակէ) ամէն օր առաւօտէն մինչեւ [illegible] 114

ՅՈՒՆԻՕՆ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ, ՀԻՄՆԵԱԼ 1828
Հաստատուած է Փարիզ իր կեդրոնատեղին, Պանք փողոց, Թիւ 15

Դրամագլուխ	Ֆրանք	10,000,000
Պահեստի դրամ	»	7,650,000
Թղթապանակին մէջ	»	69,244,813
Հասոյթք 1892 տարւոյ	»	15,328,801
Վճարուած վնասք	»	176,000,000
Երաշխաւորութիւնք ընթացիկ	»	114,500,000

Իսկ Կ. Պոլիս, Ընկերութեան գրամատունը՝ ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱՆ, Տեղեկութեանց համար դիմել առ Սիմոն Քալֆայեան, մասնաւոր տնօրէն ի Կ. Պոլիս, Ղալաթիա, Քարաքէօյի հրապարակը, Եէնի-խան, առաջին յարկ։ 690

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻՅԷ
ԿԻՐԱԿՆՕՐԵԱՅ ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՅՑ
1894 ԱՊՐԻԼ 2 ՇԱԲԱԹ ՕՐԷՆ ՍԿՍԵԱԼ ՄԻՆՉԵՒ ՄԱՅԻՍ 16

Վօսփորէն եկող շոգենաւեր

11 40 Ենմ.Մէզ.Պէօյ.Թրպ.Ենիք.Մրկ.Ր.Հիս.Պէպ.Արն.Գրչ.Օրթ.Պշք.
11 30 Պէպ.Արն.Գրչ.Օրթ.Պշք.
11 30 Գնտ.Վնք.Չնկ.Պէյլ.Գզկ.
11 45 Պէյզ.Բշպ.Զպգ.Գնլ.Ա.Հս.Գնտլ.Վնիք.Չէնկ.Պէյլ.Գզկ.
12 45 Ենմ.Մէզ.Պէօյք.Թրպ.Ենք.Մրկ.Ր.Հս.Պէպ.Արնվ.Գրչ.Օրթ.Պէշ.
12 40 Պէյզ.Բշպ.Ենք.Զպգ.Գնլ.Պօյճ.Ր.Ա.Հս.Գնտլ.Պէպ.Արն.Չնկ.Պէյլ.Օրթ.Գզկ.Իսկ.Պշք.Գապ.
1 15 Ր.Ա.Գվ.Ենմ.Մէզ.Պէօյ.Թրպ.Պէյզ.Բշպ.Զպգ.Գնլ.Ա.Հս.Գնտ.Վնք.Չնկ.Պէյլ.Գզկ.Պշք.
2 — Ենմ.Մէզ.Պէօյ.Թրպ.Ենիք.ՍԹՆ.Միրկ.Պյճ.Ր.Հս.Պէպ.Արն.Գրչ.Օրթ.Պշք.
2 40 Ր.Ա.Գվ.Ենմ.Մէզ.Պէօյ.Թրպ.Բշպ.Զպգ.Գնլ.Ա.Հս.Գնտ.Վնք.Չնկ.Պէյլ.Գզկ.Իսկ
3 15 Ենմ.Մզրպ.Պէօյ.Թրպ.Ենք.ՍԹԷՆ.Միրկ.Պօյճ.Ր.Հս.Պէպ.Արն.Գրչ.Օրթ.Պէշքթ.
4 30 Ենմ.Մէզ.Պէօյ.Թրպ.Ենք.ՍԹՆ.Միրկ.Պօյճ.Ր.Հս.Պէպ.Արնվ.Գրչ.Օրթ.Պշք.
4 30 Պէյզ.Բշպ.Զպգ.Գնլ.Ա.Հիս.Գնտ.Վնք.Չնկ.Պէյլ.Գզկ.Պշք.
5 45 Ենմ.Մէզ.Պէօյ.Թրպ.Պէյզ.Ենիք.ՍԹՆ.Միրկ.Պօյճ.Ր.Հս.Պէպ.Արն.Գրչ.Օրթ.Պշք.
7 — Մրկ.Ր.Ա.Հս.Գնտ.Արնվ.Չնկլ.Պէյլ.Օրթ.Գզկ.Իսկ.Պշք.
7 — Ենմ.Մէզ.ՊէօյԹրպՊէյզ.Բշպ.Ենք.Միրկ.Գնլ.Ր.Ա.Հս.Գնտ.Արն.Չնկ.Պէյ.Օրթ Գզկ Պշք.Իսկ
7 45 Ա.Ր.Գվ.Ենմ.Մէզ.Պէօյ.Թրպ.Ենք.Մրկ.Ր.Հ.Պէպ.Արն.Գրչ.Օրթ.Պշք.
8 45 Ենմ.Մէզ.Պէօյ.Թրպ.Պէյզ.Բշպ.Զպգ.Գնլ.Ա.Հս.Գնտ.Վնք.Չնկ.Պէյլ.Գզկ.Իսկ.
9 — Ենմ.Մէզ.Պէօյ.Թրպ.Ենիք.ՍԹՆ.Պօյ.Ր.Հս.Արն.Գրչ.Օրթ.Պշկ.
10 15 Ենմ.Մզպ.Պէօյ.Թրպ.Ենք.Մրկ.Ր.Հս.Պէպ.Արն.Օրթ.Պշկ.

Կամուրջէն Վօսփոր մեկնող շոգենաւեր

1 15 Պշկ.Օրթ.Գրչ.Արն.Պէպ.Ր.Հս.Մրկ.Ենք.Թրպ.Պէօյ.Մզպ.Ենմ.
2 15 Պէշ.Օրթ.Արն.Պէպ.Ր.Հս.Մրկ.Ենք.Թրպ.Պէօյ.Մէզ.Ենմ.
2 45 Իսկ.Գզկ.Պէյլ.Չնկ.Վնք.Գնտ.Ա.Հ.Գնլ.Զպգ.Բշպ.Պէյզ.
3 15 Պշք.Օրթ.Գրչ.Արն.Պէպ.Ր.Հս.Միրկ.ՍԹԷՆ.Ենք.Թրպ.Պէօյ.Մզրպ.Ենմ.
3 35 Գապ.Պշկ.Իսկ.Գզկ.Օրթ.Պէյլ.Չնկ.Արվ.Գնտ.Ա.Ր.Հս.Գնլ.Մրկ.Ենք.Բշպ.Պզզ.Թրպ.Պէօյ.Մզպ.Ենմ.
4 30 Պշկ.Օրթ.Գրչ.Արվ.Պէպ.Ր.Հս.Մրկ.ՍԹՆ.Ենք.Թրպ.Պէօյ.Մզպ.Ենմ.
5 20 Իսկ.Պշկ.Գզկ.Օրթ.Պէյլ.Չնկ.Արվ.Պէպ.Գնտ.Ա.Ր.Հս.Գնլ.Զպգ.Մրկ.
5 15 Պշկ.Օրթ.Գրչ.Արվ.Պէպ.Ր.Հ.Մրկ.Ենք.Թրպ.Պէօյ.Մզպ.Ենմ.Ր.Ա.Գվ.
6 — Գապ.Պշկ.Օրթ.Արվ.Պէպ.Ա.Ր.Հս.Մրկ.Ենք.Պզզ.Թրպ.Պէօյ.Մզպ.Ենմ.
7 — Պշկ.Իսկ.Գզկ.Պէյլ.Չնկ.Արվ.Գնտ.Ր.Հս.Պօյճ.Գնլ.Ենք.Թրպ.Պէօյ.Մզպ.Ենմ.
8 30 Պշկ.Օրթ.Գրչ.Արվ.Պէպ.Ր.Հ.Մրկ.Ենք.Թրպ.Պէօյ.Մզպ.Ենմ.
9 30 Պշկ.Օրթ.Արվ.Գնտ.Ր.Հս.Պօյ.Գանլ.Ենք.Պէզ.Թրպ.Պէօյ.Մզպ.Ենմ.
10 5 Գապ.Գզկ.Պէյլ.Չնկ.Վնք.Գնտ.Ա.Հ.Գնլ.Զպք.Բշպ.Պզզ.Մզպ.Ր.Ա.Գվ.
10 20 Պշկ.Օրթ.Գրչ.Արվ.Պէպ.Ր.Հս.Պօյճ.Մրկ.ՍԹՆ.Ենք.Թրպ.Պէօյ.Մզպ.Ենմ.
10 50 Գապ.Պշկ.Օրթ.Գրչ.Արվ.Պէպ.Գնտ.Ա.Ր.Հսք.Գնլ.Մրկ.Ենք.Բշպ.Պզզ.Պէպ.Ենմ.գացող շգ.ն պիտի հաղորդակցի.
11 10 Իսկ.Գզկ.Պէյլ.Չնկ.Վնք.Գնտ.Ա.Հս.Գնլ.Զպգ.Բշպ.Պզզ.
11 20 Պշկ.Պէպ.Ր.Հս.Մրկ.ՍԹԷՆ.Ենք.Թրպ.Պէօյ.Մզպ.Ենմ.հալէ
11 30 Պշկ.Գզկ.Օրթ.Պէյլ.Չնկ.Վնք.Պէպ.
12 15 Պշկ.Օրթ.Գրչ.Արվ.Պէպ.